

VÄLIS- EESTI

№ 2 ALMANAK 1935

MOODSA

MÖÖBLIGA

tutvuda võite alati meil ilma vähemagi
ostmise kohustusega.

A-s. A. M. Luther

Vana Posti 9. Telefon 446-16.

KINDLUSTUSSELTS

„EKS-MAJA“

Asut. 1866. a.

Suurim ühistegelne kindlustusettevõtte

TOIMETAB: --- --- --- ---

tule-, elu-, murdvarguse, klaasi-
ja kodulooma

KINDLUSTUSI.

Soodsad tingimused, kindel vastu-
tus, õiglane kahjude likvideerimine.

Juhatus ja peakontor:

TALLINN, LAI T. 1, OMA MAJAS.

Kontor:

Harju t. 29, Tallinna Majaomanike Pangas

**Osakonnad: Tartus, Viljandis, Valgas,
Rakveres ja Petseris.**

VÄLIS-EESTI

A L M A N A K

Tallinn

II

10. apr. 1935. a.

Eestlaste elu-olu Hiinas.

Organiseerumine segastel aegadel. — Kontsessioonide linn — Shanghai. — Sisserändavate eestlaste viletsuspäevad. — Ärevad momendid kodusõja ajal.

P. Rumberg, Eesti konsul Shanghais.

Esimesed eestlased asusid Shanghai-se 1917. aastal. Eesti merimehed on juba ammu läbisõitjatena siin viibinud. 1918.—1919. aastatel ja hiljem ilmusid Euroopa-Venemaalt ja Siberist Kaugesse Itta põgenejad enamlaste eest, kelle hulgas oli ka eestlasi. Nad peatusid esiteks Harbiinis ja Vladivostokis, kuid paremaid olusid otsides sattusid mitmed Shanghai-se, kust edasisõidu võimalused kauguse tõttu osutusid juba raskemaks. Venelasi, põgenikke enamlaste eest oli voolanud juba Shanghai-se mitu tuhat. Eestlasi nimetati ikka venelasteks ja tihti ka kahtlustati punastena, sest isikutunnistusteks olid neil vene passid või Siberis asutatud Eesti Rahvuslike Komiteede poolt antud isikutunnistused, mis arusaadavalt olid takistuseks eluülespidamise leidmisel. Meie suguvennad siin olid ilma toetuse- ta, juhatuseta ja kodakondsuseta. Komiteedest Siberis väljaantud isikutunnistuste peale vaadati kui paberi peale, millel oli juures enamluse lõhn ja seda kardeti Shanghais kui katku.

Et sellest ebanormaalsest seisukorrast pääseda, astusid kokku hrade A. Ruthe ja A. Rosenbergi algatusel kohalikud eestlased ja asutasid 4. mail 1919. a. Shanghai Eesti Rahvusliku Ko-

mittee, mille ülesandeks oli Eesti kodanikkude huvisid kaitsta ja neid varustada rahvuslike isikutunnistustega. Esimene komitee koosnes hrdest A. Ruthe, A. Rosenberg, E. Kask, T. Hermann, V. Ruthe ja A. Nortots. Komitee andis enesest teada Tallinna, välisministeeriumile, Londoni saatkonnale ja kohapealsetele konsulaatidele. Komitee asutamine võimaldas kõigepealt viisade tunnustamist. Asutati varjupaik puudustkannatajatele ja põgenejatele Vene piiridest, mille peatoetajaks oli sissetulek isikutunnistustest.

Samal ajal halvenesid olud Vladivostokis, kust eestlased, kaugesõidu kaptenid, arvult 12, asusid Shanghai-se paremat teenistust otsima. Kuna eestlasi tunti siin kui karskeid ja vilunud merimehi, leidsid nad kohe teenistust kohapealsetes inglise-ameerika ja hiina laevaseltsides. Shanghais oli sel ajal umbes 40—50 eestlast ja läbisõitjaid 10—15. Asutati eesti selts, laulukoor, korraldati koosviibimisi, tantsuõhtuid. Eesti koloonia osutus eeskujulikult organiseerituks, võrreldes mitmete välismaalaste kolooniatega. Välismaalaste puudusel Shanghais maailmasõja järel leidsid meie kodanikud teenistust Hiina

Shanghai Eesti Heategeva Seltsi komitee.

Vasakult: E. Kask — sekretär, Paul Rumberg — esimees, J. Hermann — laekur.

tolliasutistes, inglise ja ameerika ärides. Mitmele avanes võimalusi reisida edasi Lõunamere saartele, Austraaliasse ja Ameerikasse, kus tol ajal olid head väljavaated. Nõnda vähenes Shanghai Eesti koloonia, sõitsid ära agaramad seltskonnategelased, mille järeldusel vaibus seltsi elu ja viimati tuli ka sulgeda seltsi uksed. Seni ei õnnestunud seltsi tegevust uuesti alustada peasjalikult Shanghai eriliste olude tõttu, mille nähtavamaks põhjuseks on meie kodanikkude laialipaisatud elukohad selles suures rahvusvahelises linnas.

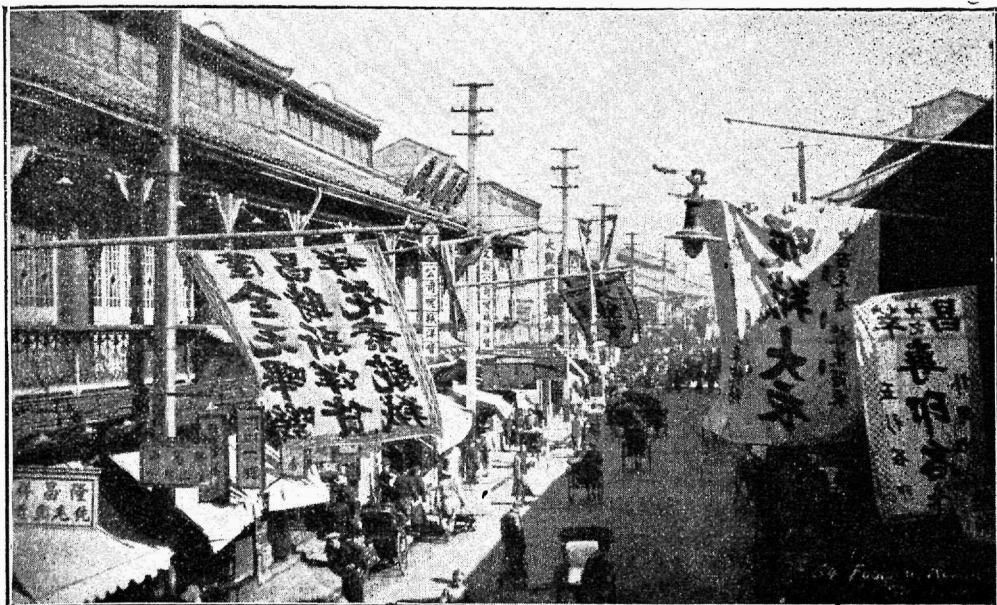
Shanghai Rahvusliku Komitee tegevuse võttis üle 1922. aastal Shanghai konsulaar-agentuur, mille asutas selleaegne Eesti esindaja Kauges-Idas, Vladivostokis, dr. Lohk, määrates oma esindajaks (konsulaar-agendiks) Shanghai herra P. Rumbergi. 1924. aastal muutis välisministeerium selle konsulaadiks, nimetades herra P. Rumbergi Eesti aukonsuliks.

Shanghai Eesti kogukond koosneb praegu 131 hingest. Sellest arvust: mehi — 55, naise — 62, lapsi ja alaealisi — 14. Shanghai konsulaarringkonda kuuluvad eestlased kogu Hiina maa-alal, välja arvatud Mandžuuria (konsulaat Harbiinis). Eestlaste arv teiste linnade vahel (peale Shanghai) jaguneb järgmiselt: Peking — 3, Tientsin — 14, Tsingtao — 2, Tshfoo — 8, Tongshan — 1, Yangchow — 1, Tze-li — 3, Kiung-Chow (Hainani saar) — 1, Hankow — 1, Hongkong — 5, Manila (Filippiini saar) — 4, kokku 43. Nendest mehi 20, naise — 18, alaealisi ja lapsi — 5. Ameti järgi võib jagada

meie kodanikke: kaugesõidu kapteineid — 14, äriteenijaid — 14, insenere ja mehaanikuid — 13, äri alal tegutsejaid — 11, raamatupidajaid — 8, misjonäre — 4, kooliõpetajaid — 4, näitlejaid — 3, professoreid ülikoolis — 1, pangadirektoreid — 1, hambatehnikuid — 1, lahutusteadlasi — 1. Enamalt jaolt on kõik võrdlemisi rahuldaval järjel, criti need, kes asusid siia 10—15 aastat tagasi.

Sageli on pööratud kodumaalt minu poole teadete saamiseks elutingimuste kohta Shanghai. Selle juures arvatakse, et Shanghai ja üldse Hiinas peaks olema hulk võimalusi mitmesugustel aladel igale kultuurilisele välismaalasele, eriti farmide pidamises ja põllutööstuses, kuna hiinlased olla harimata rahvas. Elksiarmamises on sõitnud siia mitmed meie suguvennad, rohkemal arvul merimehed (madrused), ja on kibedasti kahetsenud oma kerge-meelsust. Sellepärast ei oleks liigne selgitada elamisvõimaluse küsimust Shanghai. Kõigepealt tuleks selgitada Shanghai omapäraseid olusid, mis on erinevad kõikidest linnadest maailmas.

Shanghai koosneb kolmest jaost: rahvusvaheline (endine inglise) kontsessioon, prantslaste kontsessioon (kokku 24 ruutkilom.) ja neid ümbritsev hiinalinn. Elanikkude arv kokku hiinlastega kolmes linnajaos on 3.400.000. Peale Shanghai on Hiinas veel 5 linnakontsessiooni. Ainult kontsessioonides on luba elada välismaalastel. Kontsessioon-linnad said omale välismaalased peale sõdade, rahulepingu järgi 1843. a. Need olid tühjad maa-alad, antud välismaalastele elamiseks ja kaubaladude ehitamiseks. Nüüd on need suurepärased Euroopa-ilmelised kaubanduslinnad. Suurim ja suurepärasim nendest on Shanghai, kuues sadamalinn maailmas, suurim Ida-Aasias. Asub Whang-Poo jõe kaldal, Yangtse jõesuus, mõne tunni sõit merest. Hiinlasi elab kontsessioonides umbes 2 miljonit, välismaalasi — 72 tuhat. Sellest arvust on: jaapanlasi — 18½ tuhat, vene emigrante — 15 tuhat, inglasi — 8½ tuhat,

Siselinna tänav Shanghai.

ameeriklasi — 3 tuhat, hindulasi — 1½ tuhat, portugaalasi — 1½ tuhat, sakslasi — 1½ tuhat, prantslasi — 1½ tuhat, filippiinlasi — 380, taanlasi — 350. Teised rahvad on vähemaarvulisemad. Siin ei puudu ühegi maailma rahvusest kodanikke. Statistiliste andmete järgi on siin esitatud 48 rahvust. Rahvusvaheline ja ametlik keel on ainult inglise keel. Shanghai on ka Hiina ja rahvusvaheline poliitiline tähtsus, mida tõendab välisriikide saatkondade rohkus (selles on kaasamõjuv osalt ka pealinna, Nankingi, lähedus), saatkondi on Shanghai 11, peakonsulaate 22. Jaapanlastel, ameeriklastel ja inglastel on laiaulatuslikud suurtööstused, muuseas 124 tekstiilvabrikut (enamalt jaolt jaapanlaste omad). Töölisteks on tehasest ainult hiinlased, välismaalased on vaid vastutavatel kohtadel. Elavusest sadamas võib saada ettekujutuse sissetulnud laevade arvu järgi: 1934. aastal — 5715 ookeanilaeva, 1871 rannasõidu laeva, 14245 sisevete laeva.

Shanghai välismaalaste kontsessioon on poliitiliselt täiesti ripumatu Hiinast (ligikorda nagu Vatikan Itaalias) — „imperium in imperio”, kus välismaala-

sed on täievolilised valitsejad lepingute põhjal ja võivad teha kõik, mis heaks arvavad, peale mõne erandi. Valitsejaks on konsulite-kogu ja linnavalitsus. Kontsessioonidel on kaitseks hiina sõsajate vastu oma sõjavägi, koosnev vabatahtlikest (12 tuhat), ratsavägi ja viimastel aastatel vormeeritud vene emigrantidest 2 polku. Peale selle veel jaapani, inglise, ameerika ja prantsuse väejaod. Alati on valmis sadamas välisriikide sõjalaevad. Mõlemas kontsessioonis on oma linnavalitsus, oma politsei ja ametasutised. Tegelikult ei ole linnade vahel piiri. Lihtsalt üle tänava on teine kontsessioon või hiinalinn. Üle kontsessiooni piiri ei tohi ilmuda hiina politsei ega hiina sõdur. Seda asjaolu kasutavad tihti välismaalased hiina territooriumil sekelduste puhul hiina politseiga, pugeses pakku kontsessiooni, kuhu politsei ei tohi järgneda. Kontsessioonis on alati pelgupaika leidnud rikkad hiinlased, hiina riigimehed ja kindralid. Neid arreteerida võib ainult kontsessiooni loaga. Vahemeheks Hiina valitsuse ja konsulite-kogu vahel on saadetud Hiina ametnik, välisministeriumi esindaja, kes la-

hendab konsulitega või konsulitekoguga väiksemad tülid ja vahejuhtumised. Suuremaid asju õiendavad saadikud Nankingiga. Eksterritoriaalsete õigustega konsulaatidel on oma iseseisvad konsulaarkohtud, oma riigi jurisdiktsiooniga.

Eksterritoriaalseid lepinguid said Hiinalt 1843.—1880. aastate jooksul 16 riiki: Ameerika Ühendriigid, Itaalia, Inglise, Peruu, Belgia, Shveitsi, Jaapan, Portugal, Brasiilia, Hispaania, Norra, Prantsusmaa, Taani, Hollandi, Mehhiko, Rootsi. Eksterritoriaalse lepingu järgi välismaalane, nii kui kontsessioonis, nii ka sisemaal, on eraldatud Hiina võimust ja seadusest, ja on vastutav ainult oma diplomaatliku ametniku ees oma riigi seaduste järgi. Hiina ametvõimud ei tohi niisugust isikut puutada, vaid näiteks vahejuhtumisel sisemaal, peavad teda viisakalt eskorteerima lähemale tema kodakondsusele vastavale ametnikule, kes võtab ta oma hoole alla kohtu pidamiseks oma riigi seaduste järgi. On juhtumisi olnud, kus on eskorteerimine kestnud 2—3 nädalat, ja tulnud ka lahinguid pidada röövsalkadega isiku kaitseks. Nõnda ei kuulu elanikud Shanghais ühe seaduse alla, s. o. iga riigi kodanik elab ja talitab oma riigi seaduste järgi, kasutab oma riigi seadustega lubatud õigusi, mida teistel ei ole. Näiteks Brasiilia, Mehhiko, Portugali kodanikud asutavad rulettisid ja teisi mängusid oma konsuli kaitse all, kuigi kontsessiooni seadused seda keelavad. Eksterritoriaalse õigusega ja üldiste lepinguteta riikide kodanikud tüli korral pööravad kontsessioonis mõni aasta tagasi asutatud hiina kohtusse, kus kohus igal puhul võtab arvesse välismaalase riigi seadused. Peale selle on veel kontsessiooni määrused ja dekreedid, mis omakorda teevad juriidilised küsimused vahest väga keeruliseks.

Välismaalasi registreerivad kontsessioonides nende konsulid. Lepinguteta riikide kodanikud (Eestil ei ole lepingut) kuuluvad ametlikult Hiina kaitse ja jurisdiktsiooni alla ja on kohustatud ennast registreerima hiinalinna politsei

üldbüroos iga aasta algul. Kuna kontsessioonis ei nõuta passi ega registreerimist, ei registreeri mitte kõik ennast. Selle tõttu, kui isikul ei tule politseiga vahejuhtumist ja kodakondsuse selgitamist, võib ta elada kontsessioonis ilma passita ja registreerimata eluaeg.

Elamistingimused Shanghais ei ole enam nii kerged, nagu need seda olid 5—7 aastat tagasi. Maaailma üldine surutis on ka Shanghais tunda igal alal. Põlised välismaalaste firmad vähendavad teenijate arvu ja mitmed nendest sulgevad uksed.

Kehalist tööd siin ei ole võimalik välismaalastel üldse leida, sest kõik kehalise töö teevad hiinlased imeodavalt. Ka ei antakski sarnast tööd välismaalastele, kuna see alandaks välismaalaste prestiiži. Nad võivad olla ainult tööhatajad, või niisugusel töö, mis nõuab vilumust või teadmisi, millega hiinlane toime ei tule.

Kliimaatilised tingimused Shanghais ei ole kiiduväärt. Mitmete tervis ei kannata välja suvist niisket palavust, mis osutub väga raskeks kopsu- ja südamehaigetele (juulis 105° Farenheit). Palavuse järelduseks (juulis ja augustis) on mitmed kõhutõved ja malaaria. Needki, kes palavust ja niiskust välja kannatavad, peavad kord — kui mitte iga aasta, siis mõne aasta tagant — suvel sõitma Jaapanisse või põhjapoolsetesse hiina suvituskohadesse. Talv on külm ja niiske, lund ei ole. Kenad on sügis ja kevad.

Shanghaisse on sõitnud mitmed meie kodanikud lootusega parematele oludele, arvates, et kus mitu miljonit saavad toidetud, võib ka tema leida midagi. Eesti merimehed Euroopas tõendavad, et Shanghais olla võimalusi tööd leida laevadel, rikkaste ameeriklaste jahtidel ja et pealegi konsulaat andvat töötule merimeestele toetusraha. Selle lootusega on mitmed merimehed siia sõitnud, mõned jänestena, mõned põgenevad teenistusest laevalt, jättes laevale pandiks omad asjad, ja kohe tulevad konsulaati raha saama. Kuid kahjuks neid ootab pettumus. Heategeva seltsi kassa on praegusel ajal jõuetu kestvaiks

Shanghai Eesti koloonia koosviibimine 24. veebr. 1935. (v. lhk. 28)

Esimene rida (vasakult): Prl. Rumberg, prd. Vilra, Kerr, Kerrovitz, Rumberg, hra Rumberg (konsul), prd. Russet, Mitt, Kask; teine rida: hra Rumberg, prl. Bachmann, Kumm, prd. Kolk, Hembsey, Rebase, Hermann, August, Soovik, hra Hermann; kolmas rida: hrad Karp, Kerson, Sandau, Kask, Mender, Korrovitz, pr. Shillert, hrad Shillert Bergmann, August, Perli, Hembsey, Mein.

abitarvitajate toetamiseks. Raha välja-pressimiseks konsulaadilt mehed ähvardavad ennast uputada või kuritegu toimida. Viimaks, kui kõik abinõud tagajärjeta kasutatud, lahkuvad nad Shanghaiist mõne laevaga, mis neid töö eest Euroopasse viib. Kuid on ka selliseid, kes hulguvad ringi Shanghaiis mitu kuud ja kerjavad tänavatel, mille eest nad langevad kohe kohtu karistuse alla, kuid nad ei hooli millestki.

Igatahes Shanghaiisse asujal peab olema põhjalik inglise keele tundmine, hea tervis, ja vähemalt aastane ülalpidamise võimalus, et kohaliste oludega tutvuneda.

Shanghai Eesti Heategev Selts asutati 1927. aastal. Tema peatoetajaks on välismaalaste organisatsioonid. Seitsme aasta jooksul on selts abiandmiseks välja annud 4355,09 dollarit, millega on hulga head korda saadetud, eriti läbisõitjatele, siin juhuslikult puudustkannatajatele ja merimeestele. Praeguse kriisi tõttu on seltsi kassa toetused märksa vähenenud. Seltsi juhatus,

hrad P. Rumberg (konsul), J. Hermann ja E. Kask on seltsi asutamise peale juhatuses.

Elamiskulu on Shanghaiis võrdlemisi suur. Üksikule isikule — tuba ja toit Sh. doll. 140—200 kuus. Korter 3 tuba ja köök Sh. doll. 90—170 kuus. Toitmine isiku peale Sh. doll. 40—60 kuus. Väikese perega peab kulutama vähemalt Sh. doll. 350—400 kuus.

Rahaüksus Hiinas on hiina hõbe-dollar, Mehhiko dollar, Shanghaiis nimetatud „Shanghai dollar“, mille väärtus alati kõigub vastavalt hõbeda turuhinnale (võrreldes praegu Eesti krooniga: kr. 1.— = Sh. doll. 0.75—0.85). Igal Hiina provintsil on oma raha, erineva väärtusega. Shanghai kontsessioonis on 19 välismaalaste ja 17 hiina panka (peale hulga vähemate). Kõik need pangad lasevad liikvele oma paberraha „Shanghai dollarid“, mis on kindlustatud pankades hoitavate hõbe-kangidega.

Mingit kultuurilist huvi shanghailastel ei ole. Ainult jaht dollari järele. Iga rahvus elab oma huviringkonnas.

Välismaalased, kes on heal järjel, elavad laialt. Juuakse palju „soda whiskyt” ja „cocktail’isid”. Sadades öölokaalides, „dancingutes” igal öösel, uimastatud jookidest ja ameeriklaste „jazzi” kärast, hõljuvad tuledemeres paarid kuni hommikuni.

Meie kodanikkudel on tulnud üle elada siin vahest ka elukardetavaid momente, nimelt röövsalkade tungimisi kontsessiooni. Hiina on vahetpidamata kodusõjas revolutsiooni päevadest peale, s. o. 1911. aastast, mil keisririik muutus vabariigiks. Sõdib tihti revolutsiooniline Lõuna-Hiina konservatiivse Põhjaga. Sõdivad vahest 4—5 kohas Hiina pinnal kindralid isekeskis, kes ennast on iseseisvaks kuulutanud. Sõja põhjuseks on ahnus ja röövimine (võidetud linnade peale pannakse mitme miljoni dollarilised maksud, ähvardades vastasel korral röövida ja põletada kõik maaga tasa). Üks pinevamatest lahingutest lõuna ja põhja vahel Shanghai lähedal oli 1927. aastal. Hädaohtu ette nähes saatsid suurriigid Shanghaiisse rohkem sõjalaevu ja kümned tuhanded sõjaväge linna kaitseks. Ööd ja päevad olid välismaalaste väed linna piiridel valvel. Röövsalgad (osa hiina sõjaväge) tegid katseid tungida kontsessiooni, kuid löödi kaotustega tagasi. Kuna pealetungijaid oli rohkem kui kaitsjaid, olid välismaalased valmis igal momendil öösel ja päeval põgenemiseks laevadele. Kõik Euroopa ja Ameerika riigid, kellel puudusid siin sõjalaevad, olid saavutanud suurriikidelt nõusoleku võtta oma Shanghai kodanikud põgenemise korral nende laevadele. Iga konsulaat teatas oma kodanikele kogumiskohad häda puhul. Eesti kodanikkude päästmisküsimus venis pikale, kuna selle kohta telkis kirjjavaheus Pekingi Briti saatkonnaga, kelle poole pööras Eesti konsulaat, ja Londoni vahel. Päästeluba ootasime igal minutil. Põgenemiseks oli kõik valmistatud, lootusega üldises segaduses põgenejate hulgas pääseda kuidagi laeva-

dele, olgugi, et Shanghai Briti konsul teatas, et laevadele lastakse nimekirja järgi. Viimati tuli päästmisluba Briti valitsuselt siis, kui hiina sõjaväed hakkasid juba piirilt taganema. Röövsalkade kontsessiooni pääsemise juhul ei oleks keegi pääsenud eluga. Raha ja väärtasjade väljapressimiseks oleksid nad piinanud koledal kombel. Täies sõjariistus oleksid nad suure hävitustöö teinud ja lõppeks taganedes kõik põletanud, nagu oli neil kombeks.

Veel üks rahutust äratav moment oli 1931. aastal Hiina-Jaapani sõja puhul Shanghai hiina linnajaos. Kasutades sõjakära, agiteerisid hiina kommunistid eurooplaste tapmist kontsessioonis määratud päeval ja tunnil, mille algusest pidi märku andma mitmesaja tuhande raketi laskmine. Selles oli teadlik kohe kontsessiooni politsei. Et kommunistide plaane segi lüüa, lasi politsei üks päev enne agentide (hiinlaste) läbi laiali kuulujutu, et jaapanlased olevat peksa saanud ja põgenenud, jaapani kindralid areteeritud ja nende sõjalaevad põhja lastud. Selle juures jagati tuhanded raketid. Suures rõõmus unustati välismaalased, ja raketide ragina all kuulutati edasi võidusõnumit. Kuid kuulujutust tänaval ei teadnud eurooplased ja ka suurem hulk kontsessiooni elanikke hiinlasi, kes kohe arvasid, et röövlid on pääsenud kontsessiooni. Raketide ragin oli mõnes kohas nii suur, et keegi ei võinud aru saada, mis on juhtunud, ei võinud kuulda isegi teise kõnet. Öhtul pimeduse tõttu muutus seisukord õige kohutavaks. Teenijad (hiinlased) panid hirmuga väravad ja ukсед kõvasti lukku ja kahvatanud nägudega avaldasid arvamist, et ega muud, kui röövlid on pääsenud kontsessiooni. Tänavailt kostis kisa ja paugutamine. Mõne tunni pärast selgus kõik ja siis sai naerdagi. Sõdade ja hädaohtude korral ei muutu olukord kontsessioonis. Elu, tegevus ja lõbustus jätkub endist viisi. Kõigega ollakse juba harjunud.

Kuidas pilliroost saadakse suhkur.

Eestlased Queenslandi suhkrupilliroo kasvatuses. — Istandused džungli asemele. — Suhkrupilliroo kasvatamine ja ümbertöötamine.

Austraalias on arenenud suhkrupilliroo kasvatamine suureks tööstusharuks, kuna P.-Austraalias, Queenslandis, kliima selleks on sobiv. Ka eestlasi on seal sellel alal tööil ja nad on oma teenistusega õige rahul. Nad on soetanud omale farmid, kuid hooagadel käivad ikkagi pilliroogu lõikamas.

Ühest niisugusest suhkrupilliroo kasvatamise ja ümbertöötamise keskusest kirjutab „Sakalas“ Queenslandi eestlane J. Pr u u d e n, kes seal Tully suhkruvabrikutes on töötanud elektrimehahnikuna.

„Tully suhkruveski on alles uus ehitus, vaevalt kaheksa aastat, kui see ehitati Queenslandi valitsuse poolt ja mis läks maksma 750.000 naelsterlingut. Kogu Tully ümbrus ja suhkrupõllud alles kümne aasta eest olid põlise metsa all, kuhu pääsis ainult kirve abil. Ka raudtee Townsville'ist kuni Cairnsi ehitati aastal 1923, millega ühendati Põhja-Queensland lõunaga. See oli ühtlasi ka algus Tully ja ümbruse elule. Cairnsist põhja pool, kus asuvad kulla, hõbeda jne. kaevandused, oli raudtee juba varmini.

Et saada suhkrut, oli tarvis põline troopikamets maha raiuda: esiteks raiutakse katki igasugused väänkasvud maapinnalt kuni kaheksa jala kõrguselt erilise konkreetse kirvega, mis on pika varre otsas. Mõned väänkasvud kasvavad mitusada jalga pikkaks ja on põimitud puude vahele kui köied. Kui metsaalune on puhastatud ja saab juba puude ligi minna, raiutakse esmalt vähemad puud, kuna suuremad paarikümne jala kõrguselt raiutakse — need on tüvest väga jämedad ja seega nõuaks nende tüvest raiumine aega ja vaeva. Et puud raiuda kõrgelt, selleks tarvatakse lauakest (springboard). Springboardi ühte otsa kinnitatakse rauast

ots, mis asetatakse raiutava puu sisse.

Kord oma sõpra külastades tema farmis, leidsin puu, milline oli veel 7 jalga läbimõõdus 20 jala kõrgusel. Seda sõber oli raiunud terve päeva. Samas lähedal nägin ka ühe ilusa männi (kauri pine) kasvamas, millel kuuekesi väljasirutatud kätega ei suuda ümbert kinni võtta. Selle pikkus on mõnesaja jala ümber. Kui maharaiutud mets on kuivanud mõni kuu, siis pannakse see põlema. Oksad ja peenemad puud põlevad ära, kuna aga suuremal ei suuda tuli lõppu teha. Nende poolelipõlenud palkide ja kändude vahele kaevatakse jalg maad pikad ja kuu tolli sügavad augud. Nende aukude sisse pannakse tükike suhkrupilliroogu ja kaetakse pealt mullaga. Mõnenädalise idanemise järele tulevad esimesed rohelised võsud maa seest nähtavale. Ühe aasta pärast on nad kaunis kõrgeks kasvanud. Kasvamise ajal hävitatakse umbrohi. Et põld on alles täis palke ja kände, siis sünnib umbrohu hävitamine käsitsi, kuna pärastpoole seda teevad masinad. Kui pilliroog on kasvanud 15 kuud vanaks, on ta valmis lõikuseks. Siis tema pikkus on harilikult 5 kuni 7 jalga, mis kõlbulik suhkruks. Suhkrulõikuse algus on talvel maikuu lõpul ja juuni algul, lõikuse lõpp jõulu ajal. Need on kaks suurimat sündmust suhkrutööstuses. Lõikuse algul iga lõikaja on välja puhunud eeloleva lõikuse vastu ja kaubad teinud farmeriga.

Suhkrulõikajatel on tükitöö ja nad töötavad salkadena, milles kolm kuni kümme meest. Vähemad salgad lõikavad ainult ühes ehk paaris farmis, kuna suurematel salkadel on mitme farmi suhkur lõigata. Suhkrulõikajatel on farmeri poolt kasutada kasarmutaoline elamu. Iga kahe mehe jaoks on tuba ja ühine köök ühes tarvismineva söögi- ja köögi-

Eestlased Austraalias suhkrupilliroogu lõikamas.

Vasakult: soomi. K. Mäkitalu ja eestlased H. Vahtrik, A. Leinasaar ja P. Pink.

nõudega. Igal salgal on kokk, kes söögi valmistab. Koka palga maksavad lõikajad oma palgast. Veskisse saadetud pilliroog kaalutakse. Kindlaks määratud hind — 8 shill. tonni eest — jagatakse ühetasaselt kõigi vahel, ka kokk kaasa arvatud. Iga lõikaja on kohustatud iga päev veskisse saatma 4 tonni pilliroogu. Kuid palju on neid, kes lõikavad rohkem ja teenivad üle kahe naelsterlingi päevas. Suhkrulõikus algab põllul hommikul kell 6 ja lõpeb õhtul kell 6, see on ametiühingu poolt kindlaksmääratud aeg. Selle aja sees on pool tundi lõuna-ootaega, kolm tundi lõuna-aega ja pool tundi õhtu-ootaega. Laupäeval töötatakse ainult pool päeva, s. o. 4 tundi. Lõunat süüakse kodus, kuna lõuna- ja õhtuote viib kokk põllule. Suhkrulõikust toimetatakse käsitsi sellekohaste riistade abil.

Keskmiselt pilliroo saak on 25 tonni aakrilt, kui on hea pilliroog, siis saab ka 50 tonni ja üle. Pilliroo hind, mis farmer saab veskist, on umbes 32 shillingit tonn. Keskmine suhkrusisaldavus on 13 kuni 15 protsenti. Harilikult saab pilliroog rohelisena, s. o. ilma põletamata lõigatud, aga kui ilmad muutuvad soojemaks, siis pilliroog enne lõikust, alles põllul kasvades, põletatakse. Rohest pilliroogu lõigates peab teda lehtedest puhastama, kuna aga põletades kuivad lehed ära põlevad ja järele jääb ainult ladva ots, mis ära raiutakse. Peale selle, kui pilliroog põllult koristatud, kõik järelejäänud ladvad ja lehed põletatakse. Peale põlemist põlemata

jäänud jäänused riisutakse kokku. Lehtede kui ka pilliroo põletamine sünnib õhtuti, kui tuul juba tasane. Seega hoitakse ära tule levimine veel kasvava pilliroo sisse, sest põletada võib ainult päevase lõikuse jaoks. Kui juhtub mingi õnnetuse läbi tuli laiali minema ja põletab palju pilliroogu, siis peab seda lõigatama nii ruttu kui võimalik. Kutsumakse appi teisi lõikajaid. Kaua seisnud pilliroog kaotab oma väärtuse, s. o. suhkru sisaldavusprotsendi. Farmer peab trahvi maksma iga päeva pealt, kui suhkruroog on seisnud põllul. Lõikuse ajal on igal õhtul näha suuri tulekumaseid, kus põletatakse pilliroogu ja lehti.

Suhkrupõllud Tullys asuvad veski ümbruses ja ulatuvad kuni kümne miili kaugusele. Pilliroog veetakse veskisse omal ja ka osalt riigi raudteel. Veskil on pilliroo vedamiseks 5 vedurit ja üle 1500 vaguni.

Iga vaguni täis pilliroogu läheb kaalumise alla enne, kui läheb ümbertöötamisele. Selle kaalu järele maksetakse farmerile ja ka lõikajatele. Peale selle, kui vagunid on kaalutud, tõmmatakse vagunid elektrimootorite abil elevaatori juurde. Liikuva aluse abil keeratakse vagunid ümber ja tühjendatakse elevaatorisse. Siit läheb pilliroog suurte ringikäivate nugade alt läbi, mis raiuvad pilliroo tükikesteks. Katkiraiutud pilliroog läheb veel teiste nugade alt läbi, mis keerlevad 150 h. j. elektrimootori abil. Peale selle kukub pilliroog järgmisse purustajasse, millisel on keerlevad haamid ja sealt edasi suurte rullide vahele, kus mahl pigistatakse välja. Sealt rändab roog edasi teiste samasuguste rullide vahelt läbi; see kordub üldse neli korda. Vahepeal lastakse keev vesi peale. Kui juba kõik suhkruollus on välja pigistatud, järelejäänud roo jäänused toimetatakse elevaatori abil katlamajja ja tarvitatakse ahjukütteks.

Mahl, mis pilliroost välja pigistatud, juhatakse pumpade abil läbi filtri, kus lahutatakse ära mullast, mis ühes toodud põllult. Peale selle mahla kuumentatakse ja juhatakse suurde õhutühja

katlasse, kus keedetakse siirupiks. (See siirup ei ole veel kõlbulik piparkoogiks, vaid peab veel mitmest masinast ja katlast läbi käima). Siirup juhatakse pumpe abil läbi torustiku veski kõrgemasse osasse, seal jällegi keedetakse õhutühjades kateldes, mille mahutus on 25.000 liitrit. Sarnaseid katlaid on neli tükki. Peale keetmise juhatakse suhkur suurde astjasse kristalliseerimiseks ja sealt tsentrifugaalidesse, mis eraldab suhkru siirupist. Suhkur (toorsuhkur) viiakse elevaatori abil kuivatisse, suurele keelavasse trumlistesse, mida soojaga õhuga köetakse. Trumlist jookseb kuiv

suhkur suurde kolusse, kust edasi kottidesse. Elevaator viib kotid õmblusmasina alt läbi, mis õmbleb nad kinni, ja sealt edasi vagunitesse. Igapäev läheb mitu rongi suhkrut raudtee kaudu sadamasse, kus laaditakse laevadesse ja viiakse ümbertöötamiseks puhastusvabrikutesse ja ka väliturule.

Veskis töötatakse pilliroogu ümber suhkruks 80 tonni tunnis, millest saab 11 ja pool tonni suhkrut. Veski töötab kolme vahetusega ja tööd leiavad umbes 300 isikut lõikuse ajal ja umbes 50 lõikuse vaneajal parandustöödel.

Nii saab pilliroost suhkur.

ARGENTIINA JA MEIE.

Kriisi mõõdumine ja majandusliku olukorra paranemine. — Töövõimalused ja palgatingimused. — Eesti laste eluolu.

Raimund Pöder.

Arvatakse, et Argentiina on üks esimesi riike, kus olukord peatselt paraneb, hakkab, pääsedes välja maailmakriisist, mis oma raske pitsati on vajutanud kõikjale.

Kriis, mis algas siin umbes 3—4 aastat tagasi, tõi suuri muutusi — nii majanduslikus kui ka poliitilises elus.

Nagu teada — on Argentiina maailmaturu üks suuremaid viljajaid. Tema lõpumatud lagedad maad kasvatavad peaaesjalikult teravilja. Peale selle veel kartuleid, suhkrut, tubakat, puuvilla, lina, pähkleid, frukte jne.

Teiseks tähtsamaks tuluallikaks on loomad, mis peaaesjalikult konservidena väliturule saadetakse.

Maapind annab mineraalaineid, nagu sool, tsement, petrooleum, tina, kuld, hõbe jne. Kuid see pole veel kõik. Argentiina 2.793.000 ruutkilom. maaalal leidub ja pesitseb teadmatutes veel muudki rikkusi, mis osalt isegi juba kindlaks tehtud — nagu kivisöe- ja rauamulla lademed, mille peale välisfirmad maiad. Aga valitsus ei anna kellelegi kontsessioone. Kuid sealjuures ta ise ka ei võta midagi ette, et neist

tulu saavutada. Oodatakse lihtsalt paremaid aegu. Kes võis varemini arvata, et Argentiinas leidub petrooleumi? Tänapäeval on aga petrooleumi tootmine Argentiinas arenenud suureks tuluallikaks riigile, kelle käes see peaaesjalikult on, ning surub oma headusega siseturul välismaa vedeliku tahaplaanile. Ja nii võiks olla veel paljude alade saadustega.

Argentiina, olles peaaesjalikult välja veomaa, sattus oma väliturude kaotamise tõttu ummikusse. Inglismaa oli üks tema suuremaid turge, kes omad avarad ukсед Argentiina kaupadele tunduvalt kokku surus. See tõi rahakursi languse, millele veel kaasa mõjus riigi kullatagavarade puudumine ja mitmed välisvõlad.

Mitmedki korrad lasti vili põldudel lihtsalt mädaneda või põletati ära. Sarnane olukord mõjus ka kohe siseelule. Ettevõtted ja tööstused hakkasid lonkama. Kardeti rahalanguse puhul midagi ette võtta. Kadus nagu üldine usaldus. Vallandati tuhandeid töölisi ja kärbiti viimaseni palkasid. Samuti riigi eelarve näitas puudujääki, mis ka riigi-

teenijate hulgalise vallandamise kaasa tõi. Nii ligi 400.000 hinge, mida tõendas statistika, jäid saatuse hooleks. Elamine küll odavnes, kuid et palkade kärpimine ulatus kuni 100%-ni, siis oli arusaadav, et odavnemine ei avaldanud mõju.

Et parandada olukorda, tuli riigil teha suuri pingutusi väliskaubanduse elustamiseks. See õnnestuski eeskätt jälle Inglismaaga. Siis hiljem Itaaliaga, Hispaaniaga ja viimasel ajal Jaapaniga ning Põhja-Ameerikaga.

Pealegi tuli veel loodus ise appi, andes Argentiinale head viljasaagiaastad, kuna mujal riikes jälle tormid, sajud ja kuivus vilja hävitasid. Sellega avanesid Argentiinale ootamata head väljaveo võimalused ja järgnesid kaubalingute sõlmimised mitmete välisriikidega.

Siseolukord, peasjalikult tööde suhtes, paranes.

Riigi eelarve suudeti tasakaalustada. Raha hakkas uuesti liikuma. Usaldus kasvas.

Tööstused ja ettevõtted alustasid uuesti tegevust. Isegi palgaolud paranesid. Ja praegu võib päris kindlalt öelda, et olud tänavu, võrreldes viimase paari aastaga, on palju lahedamad. Naistel aga pole siin kunagi tööpuudust olnud. See on nagu imeasi, et neid vajatakse. Ja on olemas tuhandeid juhuseid, kus naine toidab tervet perekonda.

Palgaolud Argentiinas on üldse täiesti korraldamata ja selles asjas ei ole ka riik midagi teinud. Eraettevõtted maksavad töölistele nagu heaks arvavad. Töölisorganisatsioonid on nõrgad. Elamise võimalusi leiab aga energiline inimene, kes tööd ei põlga, siiski.

Väljarändamiseks on Argentiina küll sobivam, kui mõni teine maa, aga soovitada seda praegusel ajal siiski ei või. Endised ajad L.-Ameerikas on möödas. Ja tööd teha, et ära elada, võib igauks ka omal kodumaal.

*

Meie, siinsed eestlased, kaasa elades sellele kriisi möllule, oleme olnud siiski õnnelapsed. Meie püsiv ja töötahteline

iseloom on leidnud siin tunnustust. Meist peetakse enam lugu, kui laiskadest ja vähem arenenutest omamaalastest. Võiks mainida ainult mõnda üksikut suguvenda, keda kriis on raskemalt tabanud. Kuid needki vähesed on suutnud end ära elatada, mis veel kord tõendab, et eestlasel visadust jätkub alati.

Muidugi on ka laiskvorste, kes ei mõtle ega viitsigi tööd teha, vaid elavad kuidas juhtub, kuid nende arv siinsete eestlaste seas on jäänud õige väikseks. On küll püütud neid aidata, aga tagajärjeta. Viin on see, mis neid on põhja viinud. Nende seas on isegi haritlasi, üks koguni ülikooli diplomiga. Nad on liiga nõrga iseloomuga, et vastu panna tugevatele eluvooludele.

Päris imestletav, et lõunamaalane kunagi end purju ei joo! Ometigi on siin kõiksugu viina saadaval külluses. Purjus, tuigerdajaid inimesi üldse ei näegi. Kui — siis kindlasti mõni välismaalane.

Seltsi tegevus — eesti peres — on olnud viimasel ajal kaunis elav. Praegune juhatus ei ole hoolinud ei vaevast ega ajast, et seltsielu õitsele viia, mida tõendavad hulk pidusid ja enneolemata rahalise seisukorraga seltsi kassa. Selle eest suur aitäh langeb igatahes esimehele Otto Meikopile, kes üks väsimatuid ja agaramaid seltskonnategelasi siin.

Muide, jättes seltsi kõrvale, on meil siin siiski üks vajadus, mida meie ei suuda rahuldada. See on omavaheline kodune läbikäimine — nii eestlaste kui siitmaalastega. Mis puutub eestlaste vähesesse omavahelisse läbikäimisse, siis oleks see vast seletatav sellega, et meie siin oleme enamikus üksikud. Perekondi on vähe ja needki elavad siin-seal laialipillatutena avaras Buenos Aireses, olles süvenenud oma igapäevastesse muredesse. On ununenud külaliste vastuvõtmine, perekondlikud koosviibimised ja läbikäimine, nagu see oli kodumaal.

Sõbrustamine siitmaalastega ei leia suuremat pinda — meie iseloomud ja eluvaated on teised.

Nii veereb elu üksluiselt ja igavalt.

Riigikohtu liikmed Tartust Tallinna asumisel.
Keskul riigikohtu esimees K. Parts.

Kodumaa sõnumid.

Poliitilises elus jätkab Valitsus tööd riigi ülesehitamise ja rahva ühendamise suunas. Siseministri sundmäärusega pandi lõplikult seisma kõigi seniste poliitiliste erakondade ja poliitiliste ühingute ning liitude tegevus, kuna seni nende tegevus oli vaid katkestatud. Igasugused poliitilised koosolekud, rongkäigud ja meelevaldused on kestvalt keelatud. Erakondade tegevuse seismapanekul oli üheks eesmärgiks tahe vabastada kõiki kodanikke senisest erakonda kuuluvusest, et igaüks võik oma parima südametunnistuse järele oma võimete kohaselt kaasa aidata Eesti riigi ülesehitavas töös, ilma et tal oleks vaja arvestada partei eeskirjadega.

Et ülesehitav töö saaks pidev, on Valitsus otsustanud senisest rõhkem rõhku panna noorsoo kasvatamisele üksmeelseks rahvustervikuks. Koolijuhtide üleriiklikul kokkutulekul Tallinnas, 18. veebr. 1935. a. oli ses mõttes suur rahvuslik tähtsus, kuna kooliõpetajad on need, kelle kätte on usaldatud rahva noorsugu. Koolijuhtide üleriiklikul kokkutulekul märgitigi ära suund, milles peab arenema meie kooli- ja kasvatustöö. Eesti hariduspoliitika kandvaks jooneks peab olema rahvuslus ja rahvustunde tugevdamine. Eesti noorsugu peab kasvata-tama vabaks, julgeks ja patriootiliseks, noorsoole tuleb sisendada isamaalikkust ja üksikisese lugupidamist, armastust oma kodumaa ja rahva vastu.

Et koondada kõik, kel on tahe kaasa aidata Eesti riigi ülesehitavas töös, on uue riigipoliitilise organisatsioonina ellu kutsutud organisatsioon „Isamaaliit“, mille asutajaks on Vabariigi Valitsuse propagan-da- ja informatsioonitalituse juhtivad tege-lased. „Isamaaliidu“ eesmärgiks on Eesti rahva ühendamise ühiseks koostööks ja ühise isamaa teenistusse.

Lühikese aja jooksul on liidule asutatud üle maa juba ligi 200 osakonda.

Ajakirjandus on püüdnud omalt poolt ülesehitavale tööle kaasa aidata. Siiski on üksikuid kõrvalekalduisi. 20. märtsil suleti asunikude häälekandja „Maaleht“ ühes kõigi teisenditega, põhjusel, et oli avaldanud rahulolematust tekitavaid kirjutisi.

Endise vapside organisatsiooni juhtivamad tegelased ootavad peatset kohtuprotsessi, mis peab selgitama nende karistust-määra suuruse.

Vapside tegevus on täiesti vaibunud. Siiski avastati hiljuti, et mõned vabaduses viibivad end. vapside liidu liikmed on teinud salajast organiseerimistööd riigikorra kukutamiseks ja atentaatide korraldamiseks. Ühenduses asja juurdlemisega on politsei poolt vahistatud paarkümmend isikut.

Endise vapside liidu juhi A. Sirgu vanglast põgenemise üksikasjad on nüüd täiesti selgunud. Pärast väljumist vanglast viidi A. Sirk autos Kurnale, kust lendur Brasche ta pidi lennukil viima Soome. See kava ei õnnestunud, kuna politseivõimud jõudsid lendur Brasche ühes lennukiga enne vahi alla võtta. Nii viidi A. Sirk mõne päeva pärast autos Nõmmele, kus ta end paar päeva varjas. Nõmmelt põgenes A. Sirk Riiga, ning sealt Vindavisse, kust ta läti kodaniku N. Falgi kaasabil auriku sõepunkris Soome sõidutati. Aurik maandus Hangö, kust A. Sirk edasi sõitis Helsingisse.

*

Välispoliitika alal tuleks eriti mainida kolme Balti riigi suhete kõvendamist ja koostöö tihenemist. 14. veebruaril astus kokku Tallinnas kolme riigi vaheline komisjon, kes harutas ühtlase tollinomenklatuuri loomise võimalusi. Samuti ka-vatsetakse unifitseerida Balti riikide sea-dusandlust. Selleks kutsuti ellu Eesti-

Läti-Leedu juristide büroo, kelle ülesandeks on eeskätt kolme Balti riigi seaduste unifikseerimine ning ühtlasi ka vajaliste eeltööde tegemine välisministrite konverentsidele juriidilise koostöö alal. Kolme Balti riigi lähenemine väljendub eriti selles, et viimastel aastatel on nimetatud riikide iseseisvuse aastapäevade vastastikune pühitsemine sündinud eriti pidulikult ja südamliselt. Ka välispoliitiliselt tahavad kolm Balti riiki oma huvisid ühiselt kaitsta. Eesti, Läti ja Leedu välisministrite poolt 6. veebruaril Rahvasteliidu peasekretäriks ühiselt saadetud simulaanndis juhatakse tähelepanu sellele, et Balti riigid vajavad senisest suuremat esindust Rahvasteliidu organites, et võida paremini kaitsta oma huvisid. Ka Rahvasteliidus tahavad Balti riigid esineda ja töötada ühiselt, pidades seda omavahelist koostööd endale poliitiliselt väga tähtsaks. Tulevikus tahavad Balti riigid endale kindlustada esinduse kõigis Rahvasteliidu organites, kusjuures kolme riigi esindamine sünniks ühe kaudu. Ida-paht, mis on olnud päevakorras juba nii mitmel puhul ja millest seni pole ikka veel asja saanud, tuleb arvatavasti lähemal ajal jällegi kõne alla läbirääkimistel Euroopa üldise patsifitseerimise üle. Ka selles küsimuses tahavad Balti riigid kokku hoida, on ju väikeriigid eriti huvitatud rahuõhkkonna loomisest ja selle püsimisest.

*

Majanduslikus elus 1934. a. alanud tõus kestab tänava edasi, mida eriti selgelt tõendavad andmed meie väliskaubanduse kohta. Nii hästi jaanuari kui ka veebruari kuu andsid väljaveo ülekaalu, mis kahe kuu kohta kokku ulatub 1,5 miljonile kroonile. Lähikäigu üldine suurenemine aasta kahe esimese kuu kohta, võrreldes eelmise aasta algusega, oli 43 protsenti.

Väljaveos kerkis veebruaris esikohale lina, mida veeti välja 920 tonni, s.o. poole rohkem kui möödunud aastal sel ajal. Lina väljaveo tõus on tingitud hindade paranemisest välisurul.

Teisel kohal ekspordis oli või, millele järgnes tselluloos, puuvillane riie, vineer ja toolipõhjad.

Järjekindlat tõusu näitab viimasel ajal seakasvatus. 60 protsendile toodangust on välisurug kindlustatud, kuna Inglismaa ostab Eestilt aastas 45.000 peekonsiga ning Nõukogude Liit möödunud aasta lõpul sõlmitud kaubandusliku lisakokkuleppe alusel kohustub Eestilt ostma 18—20.000 elusiga.

Pideva töö tulemusena on eesti või kvaliteeditase järjest paranemas, mis on seletatav ka sellega, et võihind on kindlustatud ainult 11. sordi võile. Tahetakse eesti eksportvõit muuta standardkaubaks, mil ju-

huu talle võiks kergemini kindlustada suuremat välisurugu ja kõrgemat hinda.

Paremate püügiolude tõttu on suurenenud ka merekalatoodang. 1934. a. püüti merest kala 3 miljoni krooni väärtuses.

Eesti rahaüksuse — Eesti krooni — seisukord on viimasel aastal olnud väga kindel. Eesti Panga kullatagavarad on 1934. a. kevadest saadik tõusnud järjekindlalt ja ulatavad praegu 28 milj. kroonile. Kuld hoitakse Londonis Inglise Panga varakambrites. Peale selle ulatavad Eesti Panga välisraha tagavarad üle 6 milj. krooni. Eesti krooni kate on juba pikemat aega püsitud üle 60%.

Kuna Eesti on oma valuutapoliitikas ühinenud sterlingblokiga, siis on Eesti krooni aluseks praegu naelsterling, kursiga 1 naelsterling = 18 kr. 35 senti (müüjad). Kui naelsterlingi kurss muutub, siis muutub ka Eesti krooni kurss.

*

Eesti asundustegevust tahetakse korraldada senisest kavakindlamalt. Kuna kõigest üks kolmandik meie maast on üles haritud, on asundusvõimalused Eestis veel õige suured. Asunduskomisjon loodab käesoleval aastal asutada 500 uut talu, kuna järgmistel aastatel asutatavate talude arv peaks olema 800 aastas. Riigimaade tagavara on 4—5 aastaga läbi. Siis jätkatakse asundustegevust eramaadel.

Hoogsa asundustegevusega kavatseb Valitsus kaotada kõik tühjad kohad meie kodumaal. Siis suudaks Eesti toita poole rohkem rahvast kui praegu, ja ei oleks eesti kodanikul tarvis võõrsile minna, et omale hankida elu ülespidamist.

*

Eesti rahvamajanduse ja sotsiaalse olukorra paremaks korraldamiseks ja arendamiseks kutsuti ellu riigi-majandusnõukogu, vastavalt 13. veebr. 1935. aastal riigivanema poolt dekreedina antud riigi-majandusnõukogu seadusele. Riigi-majandusnõukogu ülesandeks on läbi vaadata ja võtta seisukoht seaduseelnõude ja muude laiemal ulatusega majanduspoliitiliste päevaküsimuste kohta.

Riigi-majandusnõukogu koosneb 25 liikmest, kes seatakse ametisse kaheks aastaks ja kelleks võivad olla valimisõiguslikud isikud, kes on vähemalt 30 a. vanad. 15 liiget valitakse nõukokku vastavate kutse- ja majandusalade järele, millele vastavalt oleks nõukogus: 4 põllupidajat — Põllutöökoja liikmete seast, 1 panganduse, 1 tööstuse, 1 kaubanduse ja laevanduse alal tegutseja kodanik — Kaubandus-Tööstuskoja liikmete seast, 2 töölist ja 1 käsitöeline, 2 ühistegelast ja 1 vabakutseline haritlane, 1 maja- ja kinnisvaraomanik — Maja- ja Kinnisvaraomanike koja liikmete seast. Peale nimetatute on nõu-

Riigi-majandusnõukogu.

Keskel: riigivanem K. Päts, vägede ülemjuhataja J. Laidoner ja majandusminister K. Selter.

kogu liikmeks Eesti Panga president ameti poolest.

Ülejäänud 10 liiget valitakse nõukokku arvestamata nende majanduslikku tegevusala ja kutset ning nimetatakse riigivanema poolt majandusministri ettepanekul.

Nõukogu liikmed ei saa palka ega tasu koosolekute eest.

Nõukogu pidulik avamine ja vannutamine oli 20. märtsil Kadrioru lossis.

*

Pandi maksma dekreediga riigi eelarve, kus juures riigi 1935./1936. aasta tulud ja kulud tasakaalustati 69,5 miljoni krooniga. Võrreldes eelmise aasta eelarvega, on tänavune eelarve väiksem 4,7 milj. krooni või 6,3 prots. võrra. Kuna tulud on kalkuleeritud õige tagasihoidlikult, peaks majandusministeeriumi arvates eelarve reaalne täitmine olema kindlustatud.

*

Vabariigi aastapäeva pühitsemine 24. veebruaril s.a. sündis erilise vaimustuse tähe all. Nii hästi pealinn kui ka kõik teised linnad olid lipuehtes, äride vaateaknad olid dekoreeritud, nagu alati sel päeval, hooned olid ilutulestikus. Korraldati üle maa aktusi ja pidustusi, millest rahvas hulgana osa võttis. Vaatamata sellele, et aastapäeva hommikul sadas vihma, oli Tallinnas Vabadusplatsi äärde kogunud palju rahvast, et jälgida paraadi.

E. V. aastapäeva pühitseti pidulikult ka meie naaberriikides. Nii korraldati pidulikke aktusi Soomes, Lätis, Leedus, Poolas ja Ungaris, kus kohalikud riigi- ja seltskonnategelased austasid Eestit.

*

Eesti rahvakultuuri edendamiseks kutsuti ellu eriseaduse põhjal rahvakultuuri ja rahvahariduse nõukogu, millesse kuuluvad peaminister, ha-

ridus- ja sotsiaalminister, meie kultuurielu juhtivad tegelased ning seltskondlike organisatsioonide esindajad. Nõukogu ülesandeks on arutada rahvuskultuuriliselt tähtsaid küsimusi ja rakendada kõik kultuurialad ühisele tööle meie rahva tuleviku heaks.

Nõukogus on üldse 50 tegelase ümber. Ka Välis-Eesti Ühing on nõukogus esindatud ja esindajaks on esimees J. Kristelstein, keda asendab Ed. Riisman.

24. märtsil pidas nõukogu oma esimese koosoleku, kus arutusele tulid paljud kultuurialadesse puutuvad küsimused.

*

Nimede eestistamise aktsiooni esimeseks tähtpäevaks määras Nimede Eestistamise Kesktöimkond Vabariigi aastapäeva — 24. veebruari. Nagu selgus, oli selleks tähtpäevaks üle riigi kokku umbes 10.000 eestlast asunud oma nimede eestistamisele — tulemus, mis mitte ainult ei rahulda aktsiooni algatajaid, vaid isegi ületab nende lootused. Elavus nimede eestistamisel pole pärast Vabariigi aastapäeva raugenud, vaid jätkub endiselt edasi. Aktsiooni hoogsamaks arendamiseks kavatsetakse luua nimede eestistamise toimekonnad kõigisse valdadesse.

Riigivanema dekreediga maksmapandud perekonnanimede korraldamise muutmise seadus toob uusi soodustusi nimede muutmises. Nimelt on uue korra järele tempelmaksuvaba kõik kirjavahetus perekonnanimede ja nimede eestistamise või muutmise asjas. Seni olid tempelmaksuvad ainult nimede muutmise või eestistamise sooviavaldused.

Silmas pidades seda soodustust ning rohket selgitustööd, mis nimede eestistamise vajaduse alal tehakse, loodab Nimede Eestistamise Kesktöimkond, et aktsiooni teiseks tähtpäevaks, milleks on võidupüha,

23. juuni, nimede eestistamise hoog haarab mitte ainult linnu, vaid iga küla ja iga talu.

*

Tänavune aasta on kuulutatud Eesti raamatu-aastaks ajavahemikul 24. veebr. 1935. a. kuni 24. veebr. 1936. a., kuna eesti raamat pühitseb tänava oma 400 aasta juubelit. Raamatu-aasta ülesandeks on tõsta jälle ausse raamat, mis vahepeal oli oma tähtsust kaotamas. Tahetakse teha selgitustööd väärtusliku raamatu suurest tähtsusest meie rahva haridusliku ja kultuurilise tasapinna tõstmisel. On kavatsusel asutada uusi raamatukogusid, et teha raamat kättesaadavaks laialdastele hulkadele, tahetakse õhutada eesti rahvast senisest rohkem lugema.

Ka tahetakse tõsta loovate kirjanike ja rahvuslike teaduste alal töötavate isikute majanduslikku olukorda. Selleks kavatakse korjanduste ja muude sissetulekute abil asutada auhinna fondid, millest võidakse määrata auhindu uutele teostele ja hinnata ka seni tehtud tööd. Auhindadega, mis kavatakse anda kolme aasta jooksul, loodetakse õhutada eesti rahvuslikku loomingut.

Raamatu-aasta komiteel on kaalumisel „kirjanduse-filmi“ valmistamise võimalus, mis osutuks väärtuslikuks propaganda abinõuks raamatu kasuks. Film annaks piltliku ülevaate raamatu saamisest kuni kasutamiseni, s. t. alates kirjaniku töölaust kuni raamatu jõudmiseni lugeja kätte.

*

Riigi rahalise loterii korraldamise kava kinnitati Vabariigi Valitsuse poolt. Vastavalt sellele kavale lastakse müügile 1.220.000 krooni suuruse summa ulatuses kokku neljas klassis 610.000 piletit hinnaga 2 krooni: 1. klassis — 160.000 piletit, 2. klassis — 155.000 piletit, 3. klassis — 150.000 piletit, 4. klassis — 145.000 piletit. Loosimised teostatakse järgmistel tähtaegadel: 1. klassis — 26., 27. ja 28. septembril 1935. a.; 2. klassis — 28., 29. ja 30. novembril 1935. a.; 3. klassis — 9., 10. ja 11. jaanuaril 1936. a.; 4. klassis — 25., 26., 27., 28. ja 29. veebruaril ning 2., 3., 4., 5., 6., 7., 9., 10., 11. ja 12. märtsil 1936. a.

Võitude ja preemiate suurus on määratud järgmiselt: 1. klassis — 5000 võitu — 61.040 kr. ja 1. preemia 12.000 kr.; 2. klassis — 5000 võitu — 69.686 kr. ja 1. preemia 12.000 kr.; 3. klassis — 5000 võitu — 75.632 kr. ja 1. preemia 12.000 kr.; 4. klassis — 32.500 võitu — 497.145 kr. ja 1. preemia 50.000 kr. Kokku 51.250 võitu — 703.503 kr. ja 4 preemiat 86.000 kr.

Igas klassis määratakse preemia võidule, mis loosimise viimasel peaval osutub selle klassi suurimaks. Kolmes esimeses klassis on peavõit 8000 krooni, neljandas aga 30.000 krooni. Väikseim võit on esime-

ses klassis 5 kr., teises 7 kr., kolmandas ja neljandas 9 krooni. Võrreldes neljanda klassiga on kolme esimese klassi võitude võimalused tühiised. Neljandas klassis on võitused niivõrd rohkesti, et igaüks võib, kes on omandanud kõigi klasside täis- või poolpiletid. Kõige suuremaks võiduvõimaluseks on 80.000 krooni. Igas klassis on neli isevärvilist piletit 2 krooni. Nelja klassi kohta pileтите hind teeb välja 32 kr. Kuid on võimalik osta ka üksikuid pileteid ja poolpileteid.

Loterii teostamine on pandud riigi trükkikojale, kes ongi juba asunud tööle loterii korraldamisega.

Rahva laiemates hulkades tuntakse võrdlemisi suurt huvi riigi rahalise loterii vastu. Riigi trükkikojale tuleb isegi ette tellimisi pileтите peale.

*

Riigivanema dekreediga anti aktsiaseltside ja osuühingute juhatuste ja nõukogude koosseisude seadus. Sellele vastavalt peavad enamiku aktsia- või osuühingu juhatuse ja nõukogu liikmeid moodustama Eesti kodanikud, kes peavad valitsema eesti keelt. Seaduse täitmise järele valvab majandusministerium.

Seni valitses väga paljudes aktsiaseltsides ja osuühingutes nähe, et juhatuste ja nõukogude liikmeid ei olnud paljud Eesti kodanikud ja nende seas ei olnud sageli ühtegi riigikeele oskajat.

See korraldus oli vajaline peale sarnaste aktsiaseltside ja osuühingute raamatupidamise ja asjaajamise eestikeelseks muutmist.

*

Eesti kunstinaitus Moskvas, mis avati 7. märtsil s.a., möödus igapäevi edu tähe all. Kõik Moskva kunstnikud külastasid näitust, samuti ka hulk kunstihuvilist publikut. Eesti kunstitööde kohta tõi ajakirjandus väga kiitvaid arvustusi. Näituselt osteti Nõukogude Liidu alalise riikliku ostukomisjoni poolt töid kuult eesti kunstnikult, kogusummas 28.000 Nõukogude paberrubla eest.

*

Riigivanema dekreediga 27. veebruarist s. a. pandi maksma kohtutegelaste ametirietuse seadus, mille põhjal kohtunikud ja advokaadid peavad ametkohuste täitmisel kandma erilisi ametriideid. Ametriidid koosnevad talaarist ja baretmütsist, kus juures kohtuniku ja prokuröri mantli juure kuulub üle õla käiv kuldnarmastega lint, millel asub riigivapi kujutus.

Esimesena võttis ametirietuse tarvitusele riigikohus, kes veebruarikuul üle kolis Tallinna ja siin oma istanguid algas

vormiriietuses. Ametrüü tõstab tunduvalt kohtu auväärust ja soliidust.

*
Oru loss, mis asub Viru rannikul Toila külje all looduslikult haruldaselt kaunil kohal ja mis kuulus seni vene miljonär G. Jelissejev'ile, osteti viimaselt eesti tööstuslike ringkondade poolt ja kingiti Eesti Vabariigile ühes juurekuuluvate maakohtade ja teiste ehituste ja päraldistega. Annetajad on tahtnud Eesti riigile ja rahvale hoida alal meie kodumaa ilusmaid maakohti. Eriti kuulus on Oru lossi park, millest jookseb läbi Pühajõgi. Pargis on leida peaaegu kõigi meie kodumaal kasvavate puude liigid ning hulk välismaa puid.

Vabariigi Valitsus otsustas vastu võtta eesti tööstuslike ringkondade annetuse. Arvatavasti asutatakse Oru lossi juure riiklik kodumajapidamise kool. On kavatsatud Oru lossi kasutada ka riigivanema suveresidentsina.

*
Vabadussõja monumendi püstitamiseks on vabadussõja mälestamise komiteel praegu käsil kapitali kogumine, mille üks osa loodetakse kokku saada komitee poolt korraldatud rahalise loteriiga.

See ilus üritus on leidnud vastukaja ka väliseestlastes, mis nähtub sellest, et hulk välismaal elutsevaid tegelasi ja organisatioone on tellinud vabadussõja mälestamise komiteelt loteriipileiteid.

*
Riigi Ringhääling on juba mitu kuud teinud järjekindlat tööd saatejaama kuuldavuse parandamiseks. Katsetatakse uue modulatsioonisüsteemiga; katsed on seni annud häid tulemusi. Riigi Ringhäälingul on kavatsusel uue saatejaama ehitamine, mis peaks juba 1936. a. sügiseks valmis saama. Uue saatejaama asukoht oleks riigi keskkohas, kas Paides, Türil või Põltsamaal.

*
Suve lähenemisega on eesti suuremad kuurordid asunud hooaja ettevalmistustele. Eriti suuri ettevalmistusi kavatsuvad teha Pärnu ja Narva-Jõesuu kuurordid.

Pärnus on peale rannapaviljoni ehitamise ja supelranna korraldamise ette nähtud rannahotelli ehitamine, mille ehitustöödega alatakse juba käesoleva aasta mai kuus ja mida loodetakse lõplikult valmis ehitada 1936. a. hooajaks.

Narva-Jõesuu kavatses juba tänavuseks hooajaks lõpule jõuda rannasalongi ehitustöödega. Rannasalongi ehitamise puhul korraldas Narva-Jõesuu kavandite võistluse. Rannasalongis leiaksid ruumi einelaud, üldriietehoid ja üksikud kabiinid.

J. Westholm †

Märtsi lõpul ja aprilli esimesel poolel levis Eestis, eriti Tallinnas ja ka Tartus, kõhuseotõbi. Haiguse levimise vastu võeti kõik abinõud tarvitusele. Eriti hoolsa järelvalve alla võeti piim, mille kaudu arvati haigus levivat.

Haigus on senini omale nõudnud mitmeid ohvreid. Teiste seas suri ka ajakirjanik ja sportlane Ernst Joll (sai tuntuks vestetega Jaan Kägu nime all).

*
9. märtsil s. a. suri tuntud eesti koolitegelane ja omanimelise poeglaste eragümnaasiumi ülalpidaja ja direktor Jakob Vestholm, kes juba pikemat aega kannatas raskekujulise maovähja all.

J. Vestholm sündis 29. aprillil 1877. a. Virumaal Palmse vallas, õppis a. 1894—1898 Tartu õpetajate seminaris. Sooritas Tallinnas küpsuseksami eksternina. 1909.—1915. a. õppis Tartu ülikoolis õigus- ja mõtteteadust. A. 1898—1903 oli kadunu õpetajaks mitmes koolides. Sügisel 1903. a. asus ta Tallinna Väikelaste Eesti Hoolitsemise Seltsi algkooli õpetajaks. See kool läks 1907. a. J. Vestholmi omanduseks, oli algul progümnaasiumiks ja muutus 1914. a. eragümnaasiumiks, millena on töötanud seni. Kadunu soovi kohaselt hakkab gümnaasium edasi töötama siht-asutusena.

J. Vestholm oli eesti koolielu tusedamaid juhte, kes pühendas kogu oma elu oma kooli heakäekäigule. Peale koolitegevuse võttis J. Vestholm osa ka seltskondlikust ja poliitilisest elust.

J. Vestholmi leinab ka Välis-Eesti Ühing, mille liige kadunu oli.

Siberi eestlased Tallinnas – Aleksander Pirts oma perekonnaga.
Paremalt istub Välis-Eesti Ühingu sekretär B. Tildo.

Kodumaale saabunud ja lahkunud väliseestlasi.

Narva piiripunkti kaudu jõudis Eestisse 28. märtsil kaks perekonda Siberi eestlasi: Aleksander Pirts oma lahutatud naisega ning kolme lapsega ja oma praeguse naisega ning kolme lapsega ning 73-aastase emaga. Saabunud eestlased on sündinud ja üles kasvanud Venemaal, Novosibirski ringkonnas, Moskovo raioonis, Poroviška külas, mis on puht eesti asundus. Kuna nad Eestisse tulid ilma rahata ja varanduseta, hoolitses Välis-Eesti Ühing ning linna hoolekandekomitee nende eest, võimaldades neile korterit ja ülespidamist. Järgmisel päeval nad sõitsid edasi Viljandimaale, kus asuvad nende sugulased. Viljandis võttis neid vastu V.-E. Ühingu usaldusesindaja Aug. Vihvelin, kelle vahetult linn nad esialgselt oma hoole alla võttis.

Siberist saabunud eestlased valdasid kõik selgesti eesti keelt. Nende lapsed olid käinud eesti koolis ja rääkisid vene keelt õige puudulikult. Nende jutu järele olevat Siberis õige palju eestlasi, kes tuleksid tagasi kodumaale, kui oleks võimalik saada välispassi.

New Yorgist saabus 23. veebruaril a/l. „Drottningholm'iga“ pr. Olga Randvere ning 2. märtsil tõi a/l. „Europa“ P.-Ameerikast kodumaale pr. Helmi Redlich'i ja pr. Alviine Viigeri.

28. märtsil saabus kodumaale end. Asutava Kogu liige dr. Gustav Grünvald, kes elanud üle viie aasta Uuel-Meremaal. Sõidu kodumaale tegi hra Grünvald üle Lõuna-Ameerika ning Euroopa, õppides tundma sealsetid olusid ning kasutades juhust ühendusse astuda väliseestlastega.

Eestist lahkus 6. märtsil ning sõitis Göteborgist a/l. „Drottningholm'iga“ New Yorki prl. Elsa Niirmann, kes siirdus üle „suure lombi“ oma õe ja õemehe juure.

Peale pikemaajalist kodumaal viibimist siirdusid 22. märtsil a/l. „Bremenil“ New Yorki Joosep Viitra ja Henry Raisk.

Rootsi-Ameerika liinilaevaga „Drottningholm'iga“ alustasid 2. aprillil reisi New Yorki August Tanison, Stephan Smoljaninov oma abikaasa Veeraga (sõidavad edasi San Franciskosse), Jakob Klein, Johannes Bjorkvist abikaasaga ja pojaga ning pr. Julie Sööder.

Talvine sõiduhooaeg on olnud kaunis vaikne. Kevadel aga, alates maikuust, mil laevad sagedamini ühendust hakkavad pidama, on loota rohkema arvu väliseestlaste saabumist kodumaale, eriti Põhja-Ameerikast. Ka korraldavad mitmed laevaliinid käesoleval aastal ekskursioone otse Tallinna ning seda head sõiduvõimalust lubavad väliseestlased kasutada.

Riia E. H.- ja A.-seltsi rahvatantsude ja seltskondliikjude mängude kursustest osavõtjad.

Keskel istub R. E. H. ja A.-seltsi esimees J. Verendel, temast pahemal kursuste juhataja prl. A. Vesterblom.

Organiseeritud Välis-Eestist.

Suurejooneline E. V. aastapäev Riias.
Riia eestlased õpivad rahvatantse.

24. veebruaril 1935. a. pühitseti Riias Eesti Vabariigi aastapäeva suurejoonelisemalt kui kunagi varemalt. Selleks andis küll põhjust vist Eestist seks päevaks Riiga tulnud tähtsad külalised — Eesti Valitsuse suur delegatsioon eesotsas peaministri asetäitja K. Eenpaluga ja üldine poliitiline seis.

Pühitsemine algas juba 23. veebruaril, mil Riiga saabus Tartu üliõpilassegakoor, kes samal õhtul esines Läti Konservatooriumi saalis kontserdiga. Kontserdis esines ka solist is. R. Jöks (tenor). Tartu üliõpilased tulid, nägid ja võitsid — muudugi kontserdi-kuulajate poolehoidu ja südamed.

24. veebruaril oli terve Riia piduehtes ning majad olid kõikjal ehitud eesti ja läti lippudega. Ka trammi katustel lehvits läti lipukeste keskel eesti lipuke. Kõik selline väline piduehte jättis Riias viibivale eestlasele võimsa mulje. Kaunisti oli ehitud jaamahoone, sest pühapäeva hommikul saabus Eesti Valitsuse delegatsioon, kuhu kuulusid peaministri asetäitja K. Eenpalu, kindral Lossman, riigisekretär K. Terras, dir. J. Mölder, prof. A. Piip, dir. A. Meerits, advokaat Kuuskmaa, Tallinna linna nõunik

Teiman, Kaubandus-Tööstuskoja esimees J. Puhk, konsul Trankmaa, toimetaja Taklaja, ETK dir. Nihtig, Vabrikantide Ühingu sekretär K. Maurits j. t. Pääle Riiga saabumist kell 11 külastas K. Eenpalu koos teiste Valitsuse delegatsiooni liikmetega Läti presidenti, peaministrit ja peaministri abi. Kell 12 asetask Eesti Valitsuse delegatsioon koos Tartu üliõpilassegakooriga pärja Läti langenud kangelaste mälestusmonumendile Vennaste kalmistul. Kell 12.30 saabus Läti president Eesti saatkonda õnne soovima Eestile 17. aastapäeva puhul. President rääkis kaua Eesti peaministri asetäitjaga ja saadik K. Menninguga. Kell 14 andis Läti peamin. abi M. Skujeniek Eesti delegatsiooni auks eine, kus viibisid ka kõrgemad Läti riigimehed eesotsas peaministri K. Ulmaniga. Kella 16—18 oli Eesti Saatkonnas Eesti koloonia vastuvõtt, kus viibis rohkesti Riias elutsevad eestlasi, kellega Eesti Valitsuse delegatsiooni liikmed vestlesid elavalt. 24. veebr. õhtul oli Eesti Vabariigi auks korraldatud aktuspeod ja — nagu Riias juba traditsiooniliselt kujunenud — kahel pool: Läti-Eesti ühingus Mustapeade klubi saalis ja Riia

Eesti Haridus- ja Abiandmisseltsis. Seekord olid need peod kuidagi pidulikumad kui varemil aastail. Nii oli Riia Eesti Haridus- ja Abiandmisseltsis peetud peol avarad piduruumid tulvil rõkkavaid pidutsejaid, täis Eestile tuksuvaid südameid, täis ilu ja rõõmu vara tööpäeva hommikuni. R. E. H.- ja A-seltsis algas kontsert-aktus kell 19. Täpselt saabusid külalised, Eesti Valitsuse delegatsioon ja Riia Eesti Saatkonna liikmed, keda tervitasid suurel arvul kokkutulnud pidulised ülestõusmisega. Pidu avas R. E. H.- ja A-seltsi esimees J. Verendel. Seltsi koor laulis Läti hümn. Kokkutulnuid tervitas Eesti saadik Riias K. Menning. Eesti hümn. Siis astus kõnetoolile peaministri asetäitja K. Eenpalu ning tema isamaaline kõne pani iga tõsise eestlase südame hellalt lainetama ja kui tema kõne järele koor laulis „Väikesele isamaale“, siis paljudel silmas olid liigutuspisarad. Kell 19.45 ruttasid kõrged külalised minema, et jõuda õigeks ajaks Mustapeade klubisse, kus Läti-Eesti ühingu poolt korraldatud aktuse algus oli kell 20. Siis kõneles Seltsi pidul veel adv. Kuuskmaa ja Seltsi koor esines oma kontsertosaga, millele järgnes pikem vaheaeg, kuna oodati Mustapeade klubis esinevaid Tartu üliõpilassegakoori ja soliste.

Pidulik aktus Mustapeade klubi saalis kujunes võimsaks Eesti-Läti sõprusavalduseks. Kella 20-ks oli pidusaal viimse kohani täis. Külaliste hulgas viibis palju Läti kõrgemaid võimukandjaid: peaminister, valitsuse liikmed, kaitseväge juhataja, ülikooli rektor, Riia linnapea j. t., peaaegu kõikide välismaade saadikud ja diplomaatilised esindajad abikaasadega. Jaapani esindaja abikaasa oli ilmunud oma maa rahvusriietes. Samuti oli aktusel palju läti daame rahvusriietes. Eesti Valitsuse delegatsiooni ja Saatkonna liikmed saabusid veidi enne kella 20. Kõnetooli taga poodiumil oli aset võtnud Tartu üliõpilassegakooriga. Täpselt kell 20.10 ilmus pidusaali Läti president abikaasaga, keda pidulised tervitasid püstitõusmisega. Aktuse avas Läti-Eesti ühingu esimees adv. Anton. Siis järgnes Läti peaministri abi M. Skujenieki tervituskõne, kus kõneleja muuseas andis teada, et Läti valitsus on otsustanud püstitada eesti langenud sõjameestele mälestussamba Lätis. Eesti peaministri asetäitja K. Eenpalu vastas tervitajale. Kõneles veel Eesti-Läti ühingu esimees prof. Piip läti keeles. Kõnelele järgnes kontsert, kus esinesid Tartu üliõpilassegakooriga, M. Arder-Runge, R. Jõks, Läti lauljatar A. Libert-Rebane ja prof. P. Šubert. Aktusele järgnes bankett.

Peale esinemist Mustapeade klubi saalis ruttasid Tartu üliõpilassegakooriga solistid M. Arder-Runge ja R. Jõks Riia Eesti Haridus- ja Abiandmisseltsi, kus esinesid peokavas ettenähtud ettekannetega. Ettekanded said suurte kiiduavalduste osaliseks ja neile nõuti korduvalt lisapalasid. Kontserdile järgnes tants. Tartu üliõpilassegakooriga, neid saatvaile Läti üliõpilassegakooriga „Dziesmuvara“ juhatusel, Seltsi koorile ja solistele oli korraldatud ühine pidusöök, kus lõbusas vestluses, vahete vahel tantsusaali küllastades aeg möödus hoogsas meeleolus varahommikuni. Pidulisi oli üle 400.

Kui E. V. aastapäeval oli oma nii öeldud eelpüha 23. veebr., siis tuleb nimetada 25. veebr. järelepühaks. Esmaspäeval kell 13 andis Riia linnapea Eesti valitsuse delegatsiooni auks eine. Kell 17 oli koosviibimine Eesti aukonsuli H. Rosenfeldi juures, millest võttis osa peale Eesti delegatsiooni ja saatkonna liikmete ka Läti diplomaate eesotsas peaministri abi M. Skujenieki. Sealnt mindi otse jaama. Lahkumise jaamas kujunes ootamatult südamlükkuks.

*

2.—10. märtsini 1935. a. peeti Riia Eesti Haridus- ja Abiandmisseltsi korraldusel ja Eesti Haridusliidu lahkel kaasabil (R. E. H.- ja A-selts on Haridusliidu liige) Seltsis eesti rahvatantsude ja seltskondlike mängude kursusi. Kursuste juhatajaks oli võimlemisõpetaja prl. Alice Westerblohm Tallinnast. Lühikese aja jooksul, igal õhtul kokku tulles, õpiti energilise õpetaja juhatusel 13 rahvatantsu ja 4 ringmängu. Osavõtjaid oli ligi 40.

Eesti rahvatantsude järgi tunti Riias sageli suurt tarvidust. Mitmesugustel rahvaste pidudel esinesid paljud teised rahvad oma rahvatantsudega ja eestlasigi oli palutud, kuid tantsude oskamatus oli lahke kutse tagasilükkamise põhjuseks. Nüüd loodetavasti on see põhjus kõrvaldatud ja edaspidi võivad Riia eestlased täita oma kohuseid kodumaa vastu, tutvustades ja tuues sõpru Eestile ilusate rahvatantsude kaudu. Niisama oli peetud kursuste eesmärgiks tuua oma koosviibimistesse ja pidudesse elavust ja uudsust, sest moodsad tantsud ei nakka vanematele inimestele, kuid neile sobivad küll meeldivad ring- ja seltskondlikud mängud. Et mitte ära unustada õpituid tantsu ja võimalust mööda juurde õppida veel uusi tantsu, ring- ja seltskondlikke mängu, otsustati pidada järjekindlalt kuus vähemalt kaks harjutust. 24. märtsil oligi üks selline harjutus ja osavõtt sellest ei jäänud sugugi taha kursustest osavõtule.

Helsingi Eesti Seltsi pidulik koosviibimine Vabariigi aastapäeval. Esireas istuvad vasakult: konsul E. Vesterinen, saadik H. Rebane, prl. Kroon, pr. Rebane, seltsi esimees B. Aaspere, prof. J. Mark, pr. Hõbemägi, saatkonna sekretär E. Hõbemägi.

Helsingi Eesti Seltsi tegevus elavneb. Pühitseti Vabariigi aastapäeva ja peeti koosolekut.

Viimastel kuudel on H. E. S-i elu veerenud jälle elavamalt. 29. detsembril laste jõulupuu mitmesuguste ettekannetega, 7. jaan. Eestist saabunud külalise hr. Priimuse kõne „Kooliaegade arenemisest ja nende ülesannetest Eestis“, 12. jaan. „Eesti jõuluvorstide õhtu“, kus söödi Eestist tellitud verivorsti ja 1. veebr. pr. Raamoti kõne Eesti naiskaitseliidust.

25. jaan. oli seltsi peakoosolek, kus valiti uus juhatuskoosseis esimees hr. B. Aaspere, abi pr. E. Taipala, kirjatöömehetaja pr. Meyer, abi pr. L. Vesterinen, laekur hr. J. Kingo, abi prl. E. Org ja varahoidja (majaemand) pr. A. Schvalbe; kandidaadid h-rad Hart, Milts ja pr. O. Aarnisalo. Revisjonikomisjoni valiti: h-rad Hõbemägi, A. Niilo ja J. Kalbas. Mõõdunud aastal oli seltsil 75 liiget.

H. E. S. talvise hooaja suurimaks sündmuseks võib pidada Eesti iseseisvuse aastapäeva pühitsemist. See päev on alati rohkel arvul meie inimesi seltsi ruumidesse koondanud. Nii ka nüüd. Koos oli 108 inimest. Piduliste hulgas viibisid ka minister hr. Rebane ja saatkonna sekretär hr. Hõbemägi ühes abikaasadega. Saal oli Eesti ja Soome rahvuslippudega kaunistatud. Väarikale kohale oli asetatud ka seltsi lipp, mida kaunistab väliseesti embleem. Pidu algas kell 21. Seltsi uus esimees hr.

B. Aaspere pidas sütitava tervituskõne, mille lõpul palus min. hr. Rebast H. E. S. südamlikke tervitusi ja parimaid soovide Eesti Vabariigi juhib ja Eesti rahvale edasi anda. Ühiselt lauldi koraali: „Issand, sa hämaral ajal meie vanemaid hoidsid.“ Hr. Rebane pidas päevakohase kõne, millele järgnes riigihümn: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm.“ Külaline Tartust, lauljanna prl. Tooni Kroon esines soolauludega, prl. E. Kõresaare klaverisaatel. Seltsi algaasta abiesimees (1913.) prof. Julius Mark, keda soome seltskonna poolt oli Eesti Vabariigi aastapäeva puhul siia külla kutsutud — täiendas pidu eeskava oma kõnega. Lauldi ühiselt isamaalisi laule, esitati rahvatantse jne. Kõik ettekanded võeti vastu tormiliste kiiduväljendustega. Prl. T. Kroon'ile annetati lilli. Seltsi agarad naistegelased serveerisid piduliste teed ja kohvi. Õhtu oli ülev ja tujuküllane, mis jättis pidulistele kauni mulje.

*

Eesti rahva tähtpäeva puhul korraldas Suomalaisuuden Liitto ülikooli aulas aktuse. Aktusest võtsid osa Soome vabariigi president ühes abikaasaga, riigi kõrgemaid ametnikke, sõjaväe kõrgemaid esindajaid, diplomaate ja palju muid auväärt piduvõõraid. Aktusel esinesid eestlaste poolt kõnedega minister Rebane, prof. J.

Mark, ja soololauludega prl. Tooni Kroon. Peale ülalkirjeldatud aktuse oli koosviibimine minister Rebase kodus, millest oli palutud rohkel arvul osa võtma tulla kohalikke Eesti ja Soome seltskonna liikmeid.

4. märtsil pidas H. E. S. erakorralist peakoosolekut, millest osa võtma oli ilmunud 28 liiget. Peakoosolekule esitati s. a. eelarve smk. 18.284.63 suuruses ning peale selle veel seltsi uus kodukord. Koosolek võttis heaks kiites mõlemad esitised vastu. Eelarve kui ka uue kodukorra on välja töötanud Eesti saatkonna sekretär hr. Hõbe-mägi.

Eesti iseseisvuse aastapäeva pühitsemine Berliinis Tagasivaade Berliini Eesti Seltsi möödunud aasta tegevusele.

Eesti iseseisvuse 17. aastapäeva pühitsemine algas Berliinis härra ja proua minister dr. Akeli poolt korraldatud pealelõunase vastuvõetuga saatkonna ruumes, Hildebrandti tänav 5.

Vastuvõtule olid ilmunud Läti saadik Krievinsch, Leedu saadik Schaulis, Läti ja Leedu siinsete kolooniate esindajad ja Berliinis viibiv eestlaste pere. Elavas ja heatujulises vestlemises nauditi majarahva külalislahkust ja kinnitati sõpruseside-meid.

Õhtul kell 9 algas Berliini Eesti Seltsi poolt korraldatud peoõhtu hotell „Rus-sischer Hoff“ punases ja kollases saalides, Berlin, W., Georgenstrasse 21.

Algul avaldati arvamist, et peoõhtust osavõtjate arv osutub kasinaks, kuna Berliinis asuvate eestlaste arv on kaunikesti kokku kuivanud. Sellele vastavalt olid ka muretsetud ruumid, mitte just liiga avarad, et võimaldada mugavat koosviibimist. Rõõmustaval viisil ilmus õhtule aga sedavõrd palju külalisi väljastpoolt, et nimetatud ruumid kippusid jääma vägisi kitsaiks. Peoõhtule olid ilmunud Läti ja Leedu saatkondade personaalid pea täies koosseisus, kohalikkude Läti ja Leedu seltside juhatused, esindajad Soome saatkonnast jne.

Peoõhtu avas Berliini Eesti Seltsi esimees Gustav M ä g a r, tervitades 17-dal Eesti iseseisvuse aastapäeva pühitsemisel kokkutulnud külalisi ja kodumaalasi.

Edasi võttis sõna saadik dr. Akel, pidades vaimustava, ligi tunni kestva peokõne. Omas kõnes andis minister Akel ülevaate Eesti riigi loomisest, iseseisvusaja suurtest saavutustest ja edusammudest. Tuletas meelde meie vabadusvõitlust ja palus langenuid kangelasi austada püstitõus-misega. Täheandas edasi, et möödunud 1934. aasta oli Eesti riigielus põhjapaneva tähtsusega. See 1934. aasta osutub sedavõrd

Rõõmuga peab siinkohal märkima, et seltsi uus juhatus, mis s. a. jaanuarikuus seltsi tegevust juhtima hakkas, on meie seltsi ellu nagu uut hoogu ja värskust kaasa toonud. Reede õhtu on kujunenud nüüd kaunisteks ja meelepärasteks seltskondlikkudeks õhtuteks, kus esinetakse kõnedega, loengutega, lauludega ja muusikaliste paladega, rahvatantsudega jne. Ning naiste sõrmed liiguvad jälle väledamalt nõelte ja varrastega. Igal sellisel õhtul on ka ühine teejoomine. Siinviibivatelt eesti akadeemikutelt selts on saanud tublisti vaimlist tuge.

A. J.

tähtsaks Eesti ajaloos, et meie võime teda kõrvu asetada Eesti vabadussõjaga. Eriti suureks välispoliitiliseks saavutuseks osutus möödunud aastal 12. sept. sõlmitud Eesti-Läti-Leedu kolmikleping. Kõneleja toonitas, kuivõrd tähtis on meile kui väikeriikidele vastastikune kokkuvõtte ja sõpruse arendamine ning kõvendamine. Ei tule ka unustada tänase päeva puhul neid südamlikult tihedaid sidemeid, mis seni on valitsenud meie ülelahe naabri ja venna Soome vahel. Siin ei vaja meie enam mingisuguseid kirjutatud sõpruslepinguid — see on juba meie südame asi! Kõneleja mainis veel isamaaliku tunnet, tuues näiteid sellest suurest vaimustusest, milline valitses Eesti ärkamisajal. Lõpetas sooviga, et see vaimustus oleks nüüd vähemalt sama suur ja et iga eestlane jääks 100-protsendiliseks eestlaseks! (Suured kiiduväljavaldsed). Kõnele järgnes hümn.

Peale lühemat vaheaega ja jalakeerutust algasid ettekanded. Härra Jüri Viinamaagi esines lühema kõnega ja lauluetekannetega „Nüüd vaba kodu vaenlasist“ ja „Isamaa ilu hoieldes,“ oma poolt valmistatud ja väga hästi õnnestunud saksakeelses tõlkes. Oma hästikoolitatud kõlava ning painduva häälega ja eriti sümpaatse tämbri-ga leidis ta vaimustatud poolehoiu kuulajaskonnas.

Näitleja proua Ari Anso von Heister deklameeris Henrik Visnapuu „Soome õhtu proloogi,“ millise esitas eriti ilmekalt ja tunneteküllaselt, moodustades seega ülalnimetatud õhtu tusedamaid ettekandeid. Selle ettekande kohta tähendasid välismaalised külalised — ei oleks uskunud, et eestlases peitub niipalju tuld ja temperamenti!

Lavaliselt hästiõnnestunud ettekandeks võis lugeda naljamängu „Kus naiseema majas, seal rahu luhas.“ Näitlejatena esi-

nesid siin proudad Ari Anso von Heister, Alice Jürna-Klohn, preili Lydia Seller ja härrad Gustav Mägar ja Jüri Viinamägi. Näitemäng, milline sünnitas palju nalja ja naeru, leidis tormilist heakskiitmist. Oleks jäänud vaid soovida päevakohasemat ja väärtuslikumat näidendi valikut sedavõrd heade võimetega näitlejate juures!

Edasi esines plastiliste tantsudega pr. Alice Jürna-Klohn, esitades „Menuetti“ ja „Ungari tantsu.“ Tantsud, ette kantud küllaldase kindluse ja kergusega, leidsid sooja poolehoidu.

Lõpuks laulis härra Jüri Viinamägi F. Paciuse laulu „Kuule, kuidas häält elab,“ lauldes siin viimast salmi jällegi saksa-keelses tõlkes. Peab siinkohal tähendama, et oma hääle suhtes on härra Viinamägi teinud viimaseil aastail väga suuri edusamme.

Ajanäitaja on ammugi juba ületanud südaöö tunni, kui lõpeb pikk ettekannete rida ja pääsevad juba läbematud tantsuhimulised parketile keerutama.

Üldiselt jättis peoõhtu hea ja kordaläinud mulje, kutsudes esile küllalistes isegi imestuse, et suudame oma väikese kogu juures pakkuda sedavõrd mitmekesiseid ja kõrgel tasemel seisvaid ettekandeid. **L. R.**

*

Berliini Eesti Selts, vaadates tagasi oma möödunud tegevusaastale, peab konstateerima juhatuse kui ka seltsi liikmete küllaldast huvi ja aktiivsust seltsi tegevuse arendamisel.

Eriti suureks rõõmuks osutus seltsile minister dr. Friedrich Akeli määramine Berliini Eesti saadiku kohale, kes igapidi on abistanud Berliini Eesti Seltsi oma nõu ja vastutulekuga.

Võib mainida, et teataval määral pidurdavalt on seltsi tegevusele mõjunud igaaastane järjekindel Berliini eestlaste vähene mine, mille tagajärjel ka B. E. S. liikmete arv kokku kuivab. Eriti tunduv on see üliõpilaste arvel, kes oma värskuse ja väsimatusega moodustasid seltsi kandvama osa. Viimaseist on praegu Berliinis ainult mõned. B. E. S-i liikmete arv ulatus möödunud tegevusaastal 41-le.

Berliini Eesti Selts on pidanud möödunud tegevusaastal 2 peakoosolekut ja 6 juhatuse koosolekut.

Seltsi liikmed on järjekindlalt koos käinud iga kuu teisel ja neljandal kolmapäeval Potsdami tänaval Pazenhoferi restorani ruumides. Neist koosviibimistest on kokku osa võtnud 312 isikut.

Peab tähendama, et üheks suureks puuduseks on Berliini Eesti Seltsil oma ruumide puudumine, kuhu võiks iga seltsi liige igal ajal sisse astuda, leides sealt eest

lugemislaua, värsked eesti ajalehed jne. Juhtub praegu pahatihti, et ühel või teisel seltsi liikmel just sellel kindlaksmääratud kolmapäeva õhtul aega ei ole, siis peab ta ootama kaks nädalat, enne kui oma inimestega jälle kokku puutub ja kodumaast midagi kuuleb. Teataval määral mõjub nüüd segavalt ka veel see kõrtsi õhkkond ja alaline kelneri ümberkõndimine. Kahjuks aga ei ole niipea kuskilt loota selle küsimuse lahendamist, kuna seltsile tema väikese liikmete arvu juures käib vastavate ruumide tüürimine üle jõu!

B. E. S. korraldas möödunud tegevusaasta jooksul terve rea koosviibimisi, millest eriti hästi õnnestunuks võib lugeda Välis-Eesti päeva pühitsemist.

Peale selle on väga tihti peetud koosviibimisi pallimänguga ja tegeledes muu spordiga seltsi juhatuse liikme härra Kippasto juures, Krimme Lanke metsas.

Võiks veel nimetada, et väljasõite vabasse loodusse on möödunud aastal vähem korraldatud, kui varematel aastatel. Jääks soovida, et käesoleval aastal neile rohkem tähelepanu pöörataks ja rohkem osavõtjaid leiduks.

Lõpuks peab veel tähendama, et peale seltsi liikmete on Berliini Eesti Seltsi koosviibimisi väga rohkelt külastanud Berliinist läbisõitvad eestlased.

E. V. aastapäev Kaunase Eesti Seltsis.

Vabariigi aastapäeva puhul korraldas Kaunase Eesti Selts aktuse, millest aukülalistena võtsid osa minister Talts ja Tallinna linnapea abi Uesson. Aktuse avas seltsi esimees J. Holmann, tuues tervitusi riigivanemale, vägede ülemjuhatajale ja Vabariigi Valitsusele. Kriipsutas alla, et Leedus asuvad eestlased, nagu kõik väliseestlased, jälgivad suurima huviga kodumaa sündmusi ning tervitavad kõiki samme, mida Vabariigi Valitsus astub maa ja rahva tuleviku kindlustamiseks.

Vabariigi saadik minister dr. Leppik illustreeris oma päevakohases kõnes neid saavutusi, mida meie Vabariik, maa ja rahvas on oma vabadusaastatel saavutanud, mainides eriti viimaseid saavutusi.

Soojel sõnul tervitas põllutööminister Talts, valgustades Valitsuse praeguseid töötulemusi ja töösuunda. Sellele järgnesid Eesti ja Leedu hümnid.

Seltsi esimees omas lõppsõnas tuletas veel meelde langenuid, mis puhul mängiti „Ligemal, Jumal sull!“

Kanti ette Eesti muusikat, millega aktus lõppes.

Kopenhaageni uus eesti selts alustas oma tegevust E. V. aastapäeva pühitsemisega.

Selle järele, kui 1920. aastal siia asutatud Eesti Selts mitmesugustel põhjustel 1927. a. hingusele läks, kadus Kopenhaagenis elavatel eestlastel omavaheline side ja ka suuremal või vähemal määral side kodumaaga. Kõiki ühendava keskkoha järele tunti siinsete eestlaste hulgas suurt puudust. Üksikute eestlaste vahel sai uue seltsi loomise küsimust mitmel korral kaalutud ning 6. skp. asutati lõpuks koondis „Eesti Kodu.“

Uue seltsi esimeseks koosviibimiseks valiti Eesti Vabariigi 17. aastapäev ning kohalikke eestlasi paluti kokku Kopenhaageni Ohvitseride Kasinosse 24. skp. kl. 3 p. l. Peale selle olid veel palutud külalistena pidust osa võtma vabadussõjaaegsed Taani vabatahtlikud ja mõned teised Eesti sõbrad.

Koosviibimisest osavõtt ületas juhatuse kõige julgemad lootused: määratud ajaks kogunenud külaliste arv oli üle 60.

Kohvilauas, mis oli pidulikult ilustatud Eesti ja Taani lippudega, selgitas juhatuse

esimees lühikeses kõnes uue seltsi sihtjooni, selle järele tervitas meie sinne konsul hra Sören Jensen konsulaadi nimel kõiki kokkutulijaid ja lahkelt lubas seltsile konsulaadi poolt abi ja toetust. Hiljem võeti siinsamas vastu uusi klubi liikmeid, keda tuli ligi poolsada.

Meeldiva üllatusena tuli „Eesti Kodule“ Välis-Eesti Ühingu tervitustelegramm, mida kohvilauas ette loeti ja käteplaksutamiselega vastu võeti.

Kuigi juhatusel selleks koosviibimiseks ei olnud ette nähtud erilist pidukava, esinesid mitmed koosolijatest laulude ja mitmesuguste muude ettekannetega, lasti Eesti Vabariiki elada ja lõpuks saadeti õnne-soovitelegramm riigivanemale.

Üldiselt kujunes koosviibimisel valitsevad meeleolu perekondlikuks ja koduseks, ning juhatuselt päriti korduvalt teateid järgmise koosviibimise ja muude lähemate tuleviku kavatsuste kohta „Eesti Kodu“ tegevuses.

„Eesti Kodu“ juhatuse koosseis on praegu järgmine: hrad Aksel Steinfeldt-Nielsen — esimees, Joh. Rumessen — abiesimees, Georg Rüdiger — laekahoidja ja asjaajaja.

**Piiritusepuhastam.
vabrikute o-ü.**

Likööri- ja napsivabrik

**Tallinna
Viinavabrik**

(Rosen ja Ko)

ühes

**parfümeeria
osakonnaga**

Tallinn, Merepuiestee 15,
Kõnetraat 304-26
Telegr. aad.: „SPRITFABRIK“.

**Napsid, konjakid, li-
köörid ja parfümee-
ria-kosmeetika.**

Sprit Refineries Co

The

**Reval
Distillery**

(Rosen & Co)

with

**Perfumery and Co-
smetic department**

Tallinn, Estonia, 15 Mere-
puiestee
Telegraphic Address:
SPRITFABRIK-TALLINN

**Vodka, Liqueurs,
Brandies and Per-
fumes - Cosmetics.**

Kopenhaageni E. S. „Eesti Kodu“ esimene koosviibimine 24. veebr. 1935. a. Keskel istub konsul Sören Jensen; esireas esimene peakonsulaadi sekr. G. Rüdiger (seltsi laekur) ja teine — A. Steinfeldt-Nielsen (seltsi esimees).

Ilus E. V. aastapäeva pühitsemine Brüsselis.

Alates 1930. aastast on Brüsseli eestlased alaliselt pidanud Vabariigi aastapäeva, kuid tänavune 17. aastapäeva pühitsemine oli parimaid, mis viimastel aastatel peetud, vaatamata, et ühine aastapäeva pidamine pidi ebaõnnestuma, sest seltsid selle korraldamises ei jõudnud kokkuleppele. Aukonsul hra Lion Drugmand, ära nähes, et seltside tülitsemisel ei tule ühisest peost midagi välja, korraldas ise õhtuse koosviibimise 7, rue de la Concorde'is, kuhu oli palutud terve Brüsseli eestlaste pere. Aukonsul hra Drugmandi ilus ettevõtte oli rohkearvulise piduliste pere kokku tõmmanud, kellest võiks nimetada: hra Gileis, Leedu minister ja Leedu saatkonna attaché, hra Girgenon, Läti saatk. I sekret. ühes abikaasaga ja saatkonna ametnik prl. Aleksnis, hra Troosters, Belgia-Eesti kaubanduskoja abiesimees ühes abikaasaga, Antverpeni asekonsul hra Jöffert ja konsulaadi ametnik hra Reikter, Brüsseli Scharbeeki linnaosa linnapea kabineti ülem

hra Grognard, kunstnik Rosin ja mõned ajakirjanikud.

Külaliste võõrustamiseks oli korraldatud rikkalik rootsi laud külmade suupistetega ja veinidega. Isegi sigarid ja sigaretid ei puudunud. Raske õhtu korraldamisega ja külaliste vastuvõtmisega sai suurepäraselt hakkama konsulaadi sekretär prl. Gutman, keda aitasid pr. Kalman, prl. Adamka ja hrad Reikter ja Puurman.

Koosviibimisel esinesid kõnedega aukonsul Drugmand ja asekonsul Jöffert. Hra Drugmand rõhutas muuseas üksmeele tähtsust ja avaldas lootust jõuda ligemal ajal niikaugemale, et kõik eestlased organiseeruksid ühte rahvuslikku seltsi. Häälekõvendaja andis edasi rea palasid eesti rahvusmuusikast ja B. E. S-i poolt esineti rahvatantsudega ning mõne lauluga. Üldine piduliste arv ulatus 80-ni.

Pidu möödus ülevas meeleolus, kuna keegi ei tõstnud üles seltsidevahelisi tülisüsimusi.

On loota, et see õnnestunud aastapäeva pühitsemine loob jällegi kindlama ühishetunde, võimaldades paremat läbisaamist eestlaste peres.

New Yorgi Eesti Haridusseltsi tegevusest.

Käesoleva aasta tegevus algas N. Y. E. H.-seltsis aastapeakoosolekuga. Seltsi esimehiks valiti tagasi vana seltsitegelane ja esimees A. Pierce. Esimeseks abiesimehiks valiti H. Peil, teiseks abiesimehiks J. Madisson, kirjatoimetajaks V. Lind, finantssekretäriks B. Rea, kassahoidjaks J. Matson ja varahoidjaks K. Altberg. Revidentideks valiti A. Loor, E. Derrik ja C. Saar.

Aruandest selgus, et selts läinud aastal raskusist hoolimata siiski võrdlemisi edukalt on töötanud. Liikmeid oli seltsil 107. Seltsis tegutsesid kirjandus-, kunsti-, muusika-, näite- ja naisosakonnad. Peale nende veel malering. Aasta jooksul korraldati 27 pidu, neist 3 näitemänguga, 3 segaeeskavaga, 7 revüüõhtut, 4 rahvusõhtut, 2 referaati teelauaga, 2 maskipidu, 2 filmiõhtut ja 4 mitmesugust muud õhtut.

Pidul käijate arv on veidi langenud, mis on seletatav majandusliku kriisiga. Seetõttu korraldatakse pidusid nüüd harvemini ja üüritakse ruumid välja vabadel õhtutel muude rahvuste seltsidele, kellest saagedasemad ruumide tarvitajad on lätlased, bulgaarlased, soomlased ja norralased.

2. veebr. oli seltsil järjekorras viies kabareeõhtu, mis teostati täielikult noorte jõududega. Eeskava oli võõramaine: Stuyvesanti keskkooli laulukoori esinemised, E. H.-seltsi naistantsutrupi, portugali ja ameerika tantsude ning segatantsutrupi ettekanded. Esinesid veel õed Alquistid, Daisy Lotos, õed O'Connellid ja E. H.-seltsi mustlaskoor.

10., 16. veebr. ja 3. märtsil korraldas seltsi naisosakond lotto ja teeõhtuid, mis äratasid rohkesti huvi.

Naisosakond on asunud ka pühapäevakooli idee teostamisele, millest juba kaua aega kõneldud. Selleks on lubanud oma kogenud abi endine Eesti koolitegelane Jüri Annusson. Õppevahendeid on juba Välis-Eesti Ühingu kaudu tellitud.

10. märtsil oli seltsil operettide õhtu, kus ettekandele tulid kaks lühioperetti: „Nurjaläinud randevuu“ ja „Jahtmajas“. Tegevusse olid rakendatud kõik seltsi paremad laulujõud: Olly Kukepuu, Boris Rea, Alice Hendrikson, Henny Rea ja August Pierce.

24. veebruar New Yorgis.

Eesti iseseisvuse 17. aastapäeva pühitsemine New Yorgis kujunes suurejoonelisemaks, kui ühelgi eelmisel aastal. Nimelt korraldas konsul K. Kuusik käsikäes kohalise Eesti Haridusseltsiga kaks poole-tunnilist iseseisvuspäeva esinemist raadios.

Konsul Kuusik esines päevakohase ingliskeelse kõnega, kuna muusikaliste ettekannetega esinesid meie tuntud kunstnikud: V. Padva ja L. Juht, pr. Kukepuu ja Eesti Haridusseltsi laulukoor. Esimene esinemine oli kell 12.30 — kl. 1 p. l. American Broadcasting Company ringhäälingus ning saadeti laiali terve ahelikku (üle 20) iseseisvate raadiojaamade kaudu, mis asuvad tähtsamates suurlinnades. Teine esinemine — veidi muudetud eeskavaga — anti edasi New Yorgi saatejaama Wins kaudu kl. 2.30—3 p. l. Kõigile American Broadcasting Co. saatejaamadele oli saadetud vastav informatsioon Eesti kohta ajakirjanduse jaoks, mille tulemusena pea kõigis ajalehtedes ilmus ühesugune teade esinemisest raadios Eesti iseseisvuspäeva pühitsemise puhul. Eesti Haridusseltsi informeeris linnades kui ka maal asundustes elavaid eestlasi eelseisvast esinemisest raadios, nii et kuulajaskond sel päeval oli õige suur. Nagu konsul Kuusikule mitmelt poolt teatati, oli olnud kuuldavus nii hästi New Yorgis kui ka teistes linnades väga selge, samuti tunnistati esinemiste eeskava igapidi kordaläinuks. Vanemaid eestlasi olevat eesti laulud ja muusika liigutanud piisarateni.

Iseseisvuspäeva õhtul oli E. H.-seltsi ruumides kontsert-ball, millele oli tulnud kokku üle 300 New Yorgi ja selle ümbruskonna eestlase. Umbes paarikümne-minutilise kõnes andis konsul Kuusik ülevaate neist suurtest edusammudest, mis Eesti on teinud möödunud aastal praeguse valitsuse juhtimisel. Aukülastisena võtsid kontsertballist osa ja esinesid lühikeste teravituskõnedega Läti peakonsul A. B. Lule ja Leedu peakonsul P. Zadeikis.

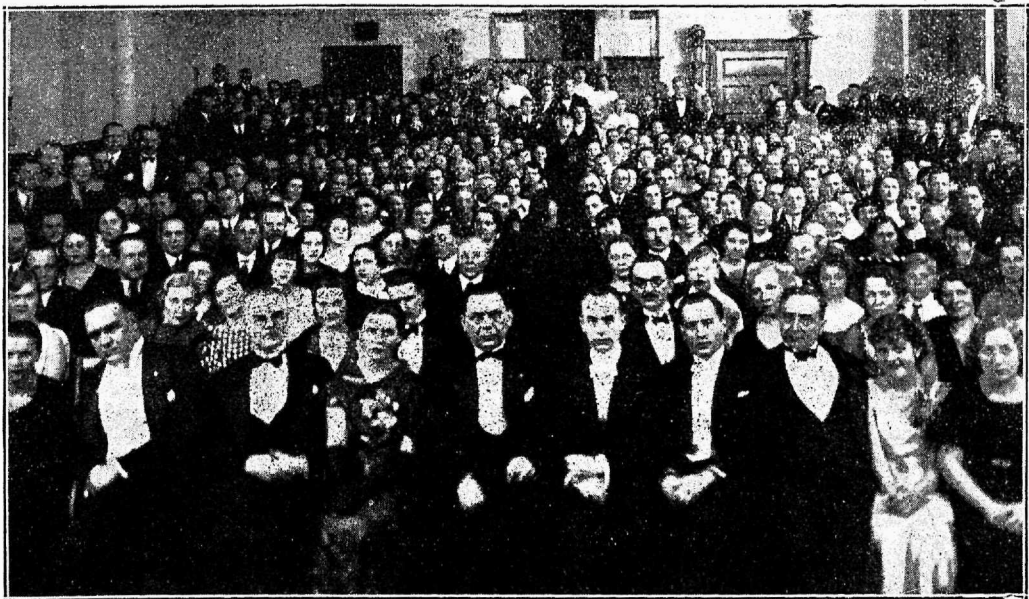
Kohalik eesti kommunistide keskus „Uus Ilm“ korraldas aastapäeval avalise protest-miitingu ning saatis väikese rühma naisi ja mehi E. H. seltsi ruumide ette üleskutsega boikoteerida iseseisvuse kontsertballi. Kommunistide püüded jäid aga asjatuks.

Sao Paulo Eesti Seltsi „Uus Kodu“ tegevusest.

E. V. aastapäev Sao Paulos.

Sao Paulo Eesti Abiandmise- ja Haridusseltsi seisukord paranes tublisti möödunud aastal. Revideerimisel selgus, et seltsi kassas oli raha 31. det. 1934. a. Rs. 532 \$ 700 ja pangas jooksva arvel Rs. 358 \$ 500. Rahaliselt nii heal järjel pole selts kunagi olnud.

Seltsil olid detsembri kuus suured kulud. Remonteeriti põhjalikult seltsi einelauaruum ning tehti saali tagumisele küljele riijetehoiruum. Praegu on kõik seltsi ruumid parimas korras ja väga nägusad.

Vabariigi aastapäeva pühitsemine New Yorgi Eesti Haridusseltsis.

Esireas vasakult: pr. Padva, L. Juht, Leedu peakonsul Zadeikis, pr. Kuusik, Lätli peakonsul Lule, Eesti peakonsul Kuusik, V. Padva, N. Y. E. H.-S. esimees A. Pierce, pr. Pierce ja dr. L. Adamberg.

Seltsi näitetrupp on tegutsenud väga aktiivselt. Järgmine näidend, H. Raudsepa „Vedelvorst“ lavastatakse Ed. Andersoni poolt.

19. jaanuaril oli seltsis tantsupidu, mis kestis kuni kella 4-ni hommikul. 27. jaan. pidas A. Aur loengu teemal „Grimeerimine.“ 17. veebr. refereeris Ed. Kalju teemal „Vaadete ja maailmavaadete tähtsus elus.“

Eesti Vabariigi iseseisvusepäeva pühitsemine möödus hoogsalt. Traditsiooni kohaselt peeti Sao Paulo eesti seltsis E. V. 17. iseseisvuse aastapäeva puhul kontsertaktus. Rahvast oli palju. Kuna E. V. iseseisvuse päev langeb ühte ka riigivanema Konstantin Pätsi sünnipäevaga, siis kujunes kontsertaktus eriti pidulikuks, kuna E. V. konsul Sao Paulos hr. Finn B. Arnesen annetas Eesti seltsile riigivanema elusuuruse rinnapildi, mis kinnitati seltsi saali seinale ja avati vabariigi aastapäeva pühitsemisel seltsi esimehe hr. Paul Veltsoi poolt suurte austusavalduste saatel riigivanemale.

Kõnedega esinesid aktusel A. A. Ur eesti keeles, hr. konsul Finn B. Arnesen portugali keeles, hr. A. Unt portugali keeles, Soome konsuli sekretär soome keeles ja dr. Synesio Raugel Pestana port. keeles.

Eesti seltsi „Uus Kodu“ laulukoor hr. V. Goetzi juhatusel kandis ette Eesti hünni ja teisi eesti laule. Orkester mängis Brasiilia hünni. Solistidena esinesid itaallased tenor Allegro ja bariton Horacio Cardilli, kes esinesid katkenditega ooperitest „Carmen“ ja „Giocanda“. Klaveril saatis prof. Tobia Perfetti. Keelpillide trio esines hr. Luiki juhatusel.

Külastistest olid ilmunud Soome konsul Sao Paulos hr. Lyder Sagen, Leedu konsul dr. Petras Mačiulius, Baltimaade Sõprade ühingu (Sociedade dos Amigos dos Paizes Balticos) esimees Brasiilia kirjanik dr. Synesio Raugel Pestana j. t.

Peale kontsertaktuse esines Eesti seltsi laulukoor V. Goetzi juhatusel kohalikus raadios Eesti hünni ja Eesti lauludega.

Pühapäeval, 24. veebr. kell 12 päeval oli korraldatud Eesti konsuli hr. Finn B. Arneseni poolt koosviibimine Skandinaavia seltsis „Nordlyset“, millest osa võttis kakskümmendviis isikut, kus peeti kõnesid, lauldi hünni ja lasti elada hr. konsul Finn B. Arneseni ettepanekul nii E. vabariiki kui ka tema presidenti Pätsi. Dr. Synesio Raugel Pestanale kingiti konsul F. B. Arneseni poolt siidist Eesti lipuke ja kinnitati rinda väliseestlase märk, kui sümbol tema teenete eest eestlaste kasuks. Koosviibimisel, mis oli südamluk ja kodune,

oli esitatud ka S. Paulo ajakirjanduse esin-
daja, kes omalt poolt kõnega esines. Üldse
S. Paulo ajakirjandus ilmutas E. Vaba-
riigi 17. iseseisvuse päeva pühitsemise pu-
hul rohkeid kirjutisi ja ülesvõtteid Eestist
mii kui ka tema energilisest riigivanemast
K. Pätsist.

Kontsertaktusel luges ette F. B. Arne-
sen muuseumi muude õnnesoovitelegram-
mide seas telegrammi Tallinnast, kus Soome
konsul hr. Lyder Sagen ja Leedu
konsul dr. Petras Mačiulius nimeta-
takse teenete eest eestlaste kasuks Eesti
a u k o d a n i k k u d e k s. Teade võeti pub-
liku poolt vastu rõkkavate aplausidega.

Peale kontsertaktust algas tants, mis
kestis hommikuni.

Üldse Eesti nime heaks pole vist ku-
nagi varem niipalju reklaami tehtud kui
tänavu, mis tuleb kõik konsuli F. B. Arne-
seni arvele kirjutada. Ta sai ka parajal
ajal materjale Eestist — mii ülesvõtteid
Tallinnast, riigivanemast ja kindral Lai-
donerist.

Kirjutasid ka kohapealsed eestlased ise
kes omakorda need kirjutised andsid edasi
F. B. Arnesenile, kes nad jälle ajakirja-
nikkudele edasi toimetas.

E. Vabariigi 17. aastapäevaks ilmus ka
ajakiri „Meie Kodu“ number I. 1935. Siit
peale tahab ajakiri ilmuma hakata üks
kord kuus ja natuke suuremas, kuid õhe-
mas kaustas. Ladu sünnib seltsi „Uus
Kodu“ ruumides, kus vastav sisseseade teh-
tud ja kus eesti omad trükkiladudjad laovad.

Suurimat tööindu osutavad just korrektor
Jaak Rebane, vastutav toimetaja hr.
Ed. Anderson. (Hr. J. Rebane läks
kord maale ja ajakirja asi kippus halvaks
minema, kuid nüüd on hr. J. Rebane jälle
maalt tagasi.)

3., 4. ja 5. märtsil pidid olema kar-
nevaalpeod kõigi sellekohaste lõbustus-
tega. 9. märtsil pidi tulema teistkordsele
ettekandele H. Raudsepa „Vedelvorst.“
17. märtsil pidi olema seltsi aastapeakoos-
olek.

E. V. aastapäeva pühitsemine Rio de Janeiro.

Sao Paulo E. S. „Uus Kodu“ Rio de
Janeiro osakonna juhatus korraldas 24.
veebr. Poola seltsi ruumes rua Buenos Ai-
res 253 aktuse Eesti Vabariigi aastapäeva
pühitsemiseks. Väliseestlasi oli aktusele
ilmunud õige rohkesti, üle poolesaja in-
imese.

Seltsi esimees G. Sander esines pike-
ma kõnega ajaloolistel andmetel Eesti Va-
bariigi loomisest, andes ülevaate sellest,
missuguste raskustega tuli eestlastel võid-
eldada, et saavutada oma isamaa vabaduse
ja iseseisvuse, ja kuidas suur ja püha ees-
märk neid kõigist raskusist üle aitas. Kõ-
ne lõpul lasi kõneleja elada Eesti Vabarii-
ki ja Eesti Valitsust, millega ühinesid kõik
koosolijad. Järgnes hümn, mis ruumikas
saalis kaunitult kõlas.

Rio de Janeiro eestlased E. V. aastapäeva pühitsemas.

Keskel J. Tammerik ajaloolise eesti ilpuga. Istuvad (vasakult): proud Reigas, Krisch, Ornefeldt, Tammerik, hra J. Tammerik, (seltsi abiesimees), pr. Sander, hrad G. Sander (esimees), A. Ende (sekr.), M. Ernits (laekur), V. Lauk ja J. Veiderpass (kirjatolmetaja).

Järgmisena kõneles Julius Tammerik, kes asus Brasiiliasse juba enam kui veerandsaja aasta eest, kuid selle peale vaatamata pole unustanud oma kauget kodumaad. Kõneleja jutustas, kuidas tema omal ajal tahtnud Eestisse sõita, et osa võtta vabadussõjast. Selleks olnud muidugi vaja passi väljasõiduks. Politseiasutistes aga pole Eestist midagi teatud — J. Tammerik'ule öeldud, ta olevat venelane ja pakutud passi Venemaale sõiduks. Nii ei läinudki kõnelejal korda tol ajal Eestisse tulla. Suurem võimalus Eesti tutvustamiseks avänenud kõnelejal 18. juulil 1919. aastal, mil J. Tammerik'ul tuli kõneleeda ühe Rio de Janeiro suurema keskkooli aastapäeval. Kõne teemaks olnud küll ajalooline aine Brasiilia kohta, kuid J. Tammerik tutvustanud sel puhul oma koolilastele ka Eestit kui vaba, iseseisvat riiki, ja ühendanud Brasiilia ja Eesti lipud, neid risti pannes. Publiku poolt, kelle hulgas muuseas viibisid ka ülikooli professorid ja üliõpilased, avaldatud kõnelejal palju kiitust.

Oma kõne lõpul annetas J. Tammerik selle eesti lipu, millel juba väikene ajalooline väärtus, Rio de Janeiro eesti seltsile. J. Tammerik'ule avaldati kokkutulnute poolt elavalt kiitust. Seltsi esimees G. Sander tänas J. Tammerik'ut väärtusliku kingituse eest ja lõi lipu vardasse hõbemärgi pealkirjaga: „1-ne eesti lipp Brasiilias, esitet 18. VII 1919. a., annetat J. Tammerik'ult Eesti Seltsile Rio de Janeiro 24. II 35.“

Aktuse lõpul oli korraldatud ühine teelaud, hiljem leidsid aset ringmängud. Kõik kokkutulnud tundsid end ühise perena, ja seltsi ruumid näisid sel õhtul kehastavat tükikest kodumaad.

Eesti selts Harbiinis arendab tegevust.

Asutamisel Harbiini Eesti kaubakoda Eesti väliskaubanduse toetamiseks.

Harbiini Eesti Selts, mis mineval aastal oma tegevust algas, on Mandshuuria Eesti Seltsi järglane. Viimane asutati 1917. a. ja töötas väga intensiivselt kuni 1926. aastani. Siis pidi ta Hiina võimude survele katkestama (mitte likvideerima) oma tegevuse. Samadel põhjustel olid sunnitud lõpetama siin oma töö ka kohaline läti selts ja mõned teised rahvuslikud ühingud. Eesti organisatsioonidest tegutses vahepeal ainult Ev.-Luteri usu kogudus, mille ümber eestlased endid siis ka koondasid. Viimastel aegadel tegutses veel daamide komitee ja kolooniate esindajate rühm.

Et Manchou-di-kuo võimud igapäevi vastutulelikud on seltskondlikule tegevusele, kutsuti kokku 23. dets. 1. a. eestlaste pea-

Harbiini Eesti Seltsi juhatus.

Istuvad vasakult: pr. A. Bardin (varahoidja), A. Philatov (esimees), G. Pedai (laekur). Seisavad: R. J. Grünberg (sekret.) ja A. Lõhmus (abiesim.).

koosolek, kes otsustas reorganiseerida M. E. Seltsi, muutes kohalistele oludele vastavalt ainult tema nime. Eestseisus valiti järgmised isikud: pr. A. Bardin, hr. A. Philatov, A. Lõhmus, G. Pedai ja R. J. Grünberg. Seltsil on olemas varandust nii asjades kui ka rahas (Eesti ja kohalikes pankades) ja raamatukogu.

Organiseeritud eestlaste üldarvu Harbiinis võib lugeda umbes 100 täiskasvanule inimesele. Läbiisei on nad kas varanduse või tööga enam-vähem kindlustatud. Kõik suhtuvad heatahtlikult seltskonna tegevusele. Sellepärast, vaatamata möödunud halbadele aegadele, oli võimalik seltskondliku tegevuse alal ikkagi midagi teha, kui mitte rohkem, siis mõnel aastal pidada üksikuid pidusid. Pidudest esimesel kohal on olnud E. V. aastapäeva pühitsemine, mis on saanud traditsiooniliseks. Päeval jumalateenistus kirikus, vastuvõtt konsulaadis ja õhtul pidu, millest meie naabrid — lätlased, leedulased ja teiste kolooniate liikmed ikka on võtnud osa.

Eestlaste laulukoor, mis tegutseb 1917. aastast, on oma esinemistega — nii kirikus, kui pidudel — heas kuulsuses.

Suureks takistuseks ühise tegevuse alal oli siiaamaani tarviliste ruumide puudumine. Nüüd on kohalise konsulaadi poolt välisministeeriumi lahel nõusolekul lubatud eesti seltskondlikkudele organisatsioonidele anda tarvitada üks tuba. See otsus võimaldab viimastele luua sobiva keskuse. Seal leiab tulevikus aset raamatukogu (nõuab täiendamist uema ilukirjandusega), ajalehed jne. Samuti peetakse seal ka eesti organisatsioonide juhatuste istungeid. Konsulaadilt on loota head vastutulekut ja sõbralikku vahekorda. Välisministeeriumi poolt on määratud Harbiini E. V. konsulaadi asjadeajajaks h-ra A. Lõhmus.

On kindel kavatsus ligemal ajal luua Harbiini Eesti kaubanduskoda või mõni teine sellekohane organisatsioon, mis töötab Eesti kaubanduslikkudes huvides.

Kõik pahed, mis viimastel aegadel tahtmiseks olid seltskondlikule edule, on õnnelikult möödunud ja Harbiini Eesti koloonia võib julgelt ja sihikindlalt jätkata oma tööd arengu suunas.

Harbiini Eesti Seltsi aadress on: Harbin, P. O. B. 444.

E. V. aastapäeva pühitsemine Harbiinis.

Tänavuaastane E. V. aastapäeva pühitsemine Harbiinis oli osavõtu poolest üks elavamaid.

Hommikul oli pidulik jumalateenistus Ev.-Luteri usu kirikus ühes Eesti Seltsi laulukoori ettekannetega. Vabadussõjas langenud kangelaste mälestamiseks oli seintele seatud üles kaks suurt kuuseokstest pärja Eesti lippudega. Peale eestlaste olid kirikusse ilmunud Läti ja Saksa konsulid ja mõlemate nimetatud koloonia silmapaistvamad tegelased. Oleks nimetada, et Eesti kogudus ühes Läti ja Riigi-Saksa kogudustega on kiriku ja ta maade omanik ja valitseja. Vahekord nende koguduste — nii siis ka kolooniate — vahel on väga sõbralik.

Kell 1 päeval oli E. V. Konsulaadis mitteametlik vastuvõtt, kuhu olid ilmunud Läti, Leedu, Poola, Nõukogude Vene, Saksa ja Tšehhoslovakkia konsulid, mitmed ühes aseksulitega, Manchoukuo välisministeeriumi eriliste asjade ametnik, Läti seltsi, Saksa klubi ja kooli, Läti ja Saksa koguduste nõukogude esimehed ja nimetatud kolooniate seltskonna tegelased. Kõik eestlaste seltskondlikud organisatsioonid olid esindatud nende juhtivate jõudude läbi. Konsulite tervituskõnede kriipsutati alla head vahekorda Eesti ja ta naabrite vahel. Eesti konsulaadi asjadeajaja h-ra A. Lõhmuse poolt avaldati soovi, et kodumaa eeskujul saaks süvendatud sõbralist läbikäimist ka kohalikkude kolooniate vahel.

Õhtul peeti konsulaadi ruumes eestlaste perekondlik koosviibimine kõnede, ettekannete, õhtusöögi ja tantsuga, mis hilja hommikuni kestis.

Kõigis kohalikkudes suuremates vene ja hiina ajalehtedes ilmusid 24. veebruaril pikemad ja väga sõbralikud artiklid Eesti üle ühes Riigivanema K. Pätsi pildiga.

Shanghai Eesti koloonia koosviibimine Vabariigi aastapäeval.

Iseseisvuse aastapäeva puhul korraldasid konsul Rumberg prouaga eesti kolooniate

piduõhtu konsulaadi ruumides. Herra Rumberg pikemas kõnes valgustas praegust Eesti poliitilist, majanduslikku ja kultuurilist seisukorda. Sellele järgnes vägevalt Eesti hümn. Tõsteti šampanjakraasid, soovides õnne kallile kaugele kodumaale. Lasti elada herra Riigivanemat. Kontsert-osas esinesid proua August, proua Hermann ja hra Hermann soololauludega ja duettidega. Hra Mein cello soolodega. Hra P. Rumberg mängis klaveril mõned Chopini, Rachmaninovi ja Liszti palad. Kõik osavõtjad said tormilisi kiiduavaldusi. Lauldi isamaalaule. Tujuküllane koosviibimine kestis üle kesköö.

E. V. aastapäev Marrakechis, Marokos.

E. V. aastapäeval kell 10 e. l. eesti aukonsulaat Marokos korraldas Marrakechis suurema vastuvõtu prantsuse võimuesindajaile ja arabia kõrgemale seltskonnale. Varahommikul oasilinna kattev harukordne udu, mis meenutas Aafrikas Eesti ilmastikku tema võidupäeva auks, haihtus ja päike säras pidulikult. Konsulaadi avaras salongis, päevakohaselt kaunistatud valgete nelkidega, rahvusvärvega, riigivanema K. Pätsu, kaitsevägede ülemjuhataja kindral Laidoneri ja Jaan Tõnissoni piltidega, kohtusid külalised: Lõuna-Maroko ülemvalitseja kindral Catroux, tema tsiiviilabi h-ra Halmagrand, kindral De La Beaume, linnapea h-ra Couget ja arvukas hulk kõrgemaid sõjaväelasi ning tsiiviilastute juhte. Diplomaatlikku korpus esindasid Itaalia, Briti ja Hispaania konsulid.

Et vastuvõtt Eesti esinduse poolt osutus esmakordseks Marokos, siis kasutas aukonsul dr. Peets juhust omas kõnes tutvustada külalisi E. Vabariigi tekkimislooga, meelde tuletades tänutundes liitriikidelt saadud ainelist kui moraalset abi vabadussõja rasketel silmapilkudel. Ta toonitas Eesti rahupüüdeid ja avaldas austust Prantsuse Vabariigile, kes lakkamata kõnib ilmarahu kindlustamiseks seks töötavate riikide eesotsas.

Kindral Catroux omas sümpaatse vastuses tänas eesti aukonsulit nii kutse kui avalduse eest Prantsusmaale, ja kõneles suurte riikide rahupüüdeist. „Peale segast aega näeme vilkumas lootusekiirt ja rõõmuga tervitame seda“. Kindral tõstis klaasi herra Riigivanema, Eesti Vabariigi ja Prantsusmaa terviseks.

Koosviibimine kestis üle tunni. Külalised vaatlesid huviga ülesvõtteid Eestist ning avaldasid imestust laulupeo korralduste kohta. Koosviibimine toimus kõige suurema südamlikkuse tähe all.

Parisi Eesti Seltsi koosviibimine Vabariigi aastapäeval.
Teises reas vasakult neljas A. Ormus — seltsi esimees; prl. O. Normann — kirja-
toimetaja ja E. Torokvel — laekur.

Ringvaateid välismailt.

Eesti Uruguais ja Uruguai Eestist.

Eestlaste jõulud suure kuumaga. — Montevideo ajaleht tutvustab uruguailastele Eestit: naiste saar ja riiete triikimine leibadega; eestlased „gootlaste“ järeltulijad.

Uruguailased heade katoliiklastena ei möödu kunagi kirikust ega pühaku kujust ilma enesele ristitähete ette löömata. Igaüks peab nägema, kui head kristlased nad on! Ainult aega ei taha nad palju raisata Jumala peale, seda kallist aega nüüdsel kiirel ajajärgul. Sellest tulebki, et Uruguais pühitsetakse ainult esimest jõulupüha, kuna järgmised kaks püha on siin päris harilikud tööpäevad.

Seda esimest ja ainsat jõulupüha tahtsid Montevideos asuvad eestlased koos pühitsetada. Selleks korraldati ühine väljasõit „Bajas Blancas'e“ mereranda, kus veedeti päev supeldes ja kodumaad meelde tuletades. Päev oli nii kuum, et oli raske hingata, merevesi pakkus ainult vähe karastust. Kõigi keelel oli kodumaa, kus jõulud on kalliteks pühadeks, mida pühitsetakse tervelt kolm päeva, kus tuuakse tuppa ilus

roheline kuusk, kus sel päeval katab maad pidulik valge rüü — lumi! Siin võib omale osta ainult kunstlikku jõulukuuske ja lund pole siinsed eestlased juba aastaid näinud. „Kui nüüd natukenegi seda armast lund eest leida oleks!“ ohkab üks eestlane ja raiub omale õllevaadi külmakshoidmiseks ostetud jäätüki küljest väikese tükikese jääd, mille paneb oma tuksuvale südamele...

Montevideo ümbruses on merevesi nii soolane, et vee ära aurates jääb sool kehale peene valge kihina. Nii olid eestlasedki mererannast tagasi sõites üleni valged. Tagasisõidul ootas eestlasi suur üllatus — Vanaisa polnud unustanud oma põhjamaa lapsi ja saatis neile suureks rõõmuks rahe, mis lühikeseks ajaks maa valgeks tegi ja veidi külma õhku endaga kaasa tõi, luues pettepidi lumest ja kodu-

maast. Rahe on siin haruldane ja uruguailane poeb rahe ajal kähku sooja nurga, et varju leida külma eest. Eestlaste head tuju aga rahe aitas ainult tõsta.

*

Mõisted „Eesti“ ja „eestlane“ on Uruguais pea täiesti tundmatud. Nähtavasti selleks, et oma rahvast valgustada, tõi Montevideo ajaleht „El Dia“ uuel aastal artikli Eesti üle, mis aga valusalt riivas neid Uruguais elavaid eestlasi, kes on omale auasjaks teinud Eestit siin kõige paremast küljest tutvustada. Juba artikli pealkiri oli õige kõlav: Üksinda elavate naiste saar. Eesti, kus naised triigivad oma riideid suurte leivapätsidega.“ Siis järgneb Eesti Vabariigi saamisluugu: Eesti, Uruguai keeles Estonia, olevat kuulunud vanasti Liivi kuningriigi alla, omandati siis ostu teel saksa ordu poolt aastal 1346, läks a. 1721 vene valitsuse alla, moodustades ühe tema Balti provintsidest, ja lõppeks, pärast maailmasõda ja vene revolutsiooni, sai 12. nov. 1918. a. iseseisvaks vabariigiks — Prantsuse- ja Inglismaa ülemvalitsuse all! Reval ehk Tallinn, merelinn Soomelahe, kuulutati välja pealinnaks. Edasi tuuakse andmeid Eesti suuruse ja elanikkonna arvu kohta ja loetletakse Eestile kuuluvad saared, millest olla eriti huvitav Vormsi — üksinda elavate naiste — saar.

Nüüd selgitatakse artiklis eestlaste päritolu, ning oma suureks üllatuseks näeme, et eestlased on — valgete ja blonde barbaaride järeletulijad: gootlased. Kõigest — eestlaste näojoontest, nende silmade ja juuste värvist, geograafilistest ja perekondlikkudest nimedest, nende keelest, nende traditsioonidest — kõigest pidavat vastu särama kõige suurema puhtusega võrsumine germaanlastest!

Jälle pöörab artikli autor tagasi Vormsi saare juure ja jutustab, kuidas sel saarel elutsevad ainult naised. Mitte, et sel saarel poleks üldse mehi, vaid mehed olevat oma eluaeg merel või mannermaal, teenides enesele ülalpidamist kalastamisega või palgalise tööga. Saarele tulevad nad ainult kaks-kolm korda aastas, ja selgi puhul ai-

nult paariks päevaks. Nii elavadki naised üksinda sel saarel: harivad põldu ajast mahajäänud adraga, valgustavad oma kodu vaiguste peergudega, karjatavad loomi, liigutavad väsimatult vardaaid, et valmistada omale riidet, jahvatavad teri suurepärasest tuuleveskites ja küpsetavad ilmatasuuri leivapätsi, millega nad — neid parajasti ahjust välja võttes — triigivad oma riideid!

Artikli lõpul kiidetakse eestlaste visadust alalise võitluses oma olemasolu eest ja kiidetakse eesti rahvariideid, millel olevat ilusad mustrid ja värvid. Ning ühtlasi mainitakse, et Vormsi saare naised, oma pikkade blondide palmikutega ja värvimata nägudega, olevat puhta „aaria“ tõu alalhoidjad!

Juba teisel päeval küsis minult üks tuttav, kas mu abikaasa mu pükse ka leivapätsidega triigib, ja üks teine tuttav imestas, miks ma oma ajast mahajäänud maad varemini nii kiitnud olevat.

Läksin esimesel võimalikul juhusel „El Dia“ toimetusse ja avaldasin protesti, et ühe eesti saarekese üle kirjutatud artikkel on lehes ära toodud sel kujul, nagu käiks see terve Eesti ja eesti rahva kohta, ning püüdsin selgeks teha, et eesti rahvas kuulub soome-ugri rahvaste perre ja ei ole tal mingit tegemist „aaria“ tõuga. Kuid mu protest ei avaldanud soovitud mõju — kehitati õlgu ja öeldi, et toimetusel on võimalu siin mingit vahet teha, igal juhul olevat aga Eesti nähtavasti väike riigike, kel puudub isegi oma esindus Uruguais.

Väike salkkond Uruguais elavaid eestlasi ei suuda muidugi tõelusi jalule seada ega ei suuda uruguailastele ka selgeks teha, et nemad söövad kuulsate saksa kartulite pähe eesti kartuleid ja loevad ajalehti, mis on trükitud odaval eesti rotatsioonipaberil, mille nad muidugi kalli raha eest on ostnud mõnelt teiselt riigilt.

Siin elavatele eestlastele jääb ainult loota, et kodumaal asuvad eestlased püüavad kaasa aidata selleks, et Eesti õige pea saaks omale esindaja Uruguaisse, kes Eestit väarikalt esindaks ja tutvustaks. Seni aga tuleb Uruguai eestlastel omal käel Eesti hea nime eest võitlust pidada.

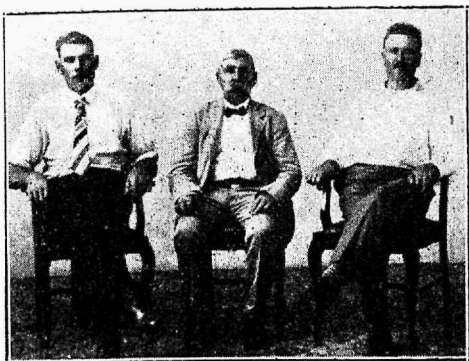
Eestlaste elu Queenslandis Austraalias.

Eestlaste kooskäimise kohad. — Eestlaste visadus on nad aidanud heale järjele. — 45 aastat kodumaalt eemal.

Queenslandis elavad eestlased — arvult umbes 60 — asuvad laialipillatult siin ja seal ning moodustavad suure enamuses liikuva elemendi, mille tõttu neid organiseerida on õige raske. Mingisugusest seltielust ei või üldse juttugi olla, kuna kauged vahemaad ei võimalda sagedat kooskäimist. Siiski püüavad eestlased omavahel

kontakti luua ja koos käia — kui mitte rohkem, siis kordki aastas katsutakse tulla kokku mõne eestlase juures, kellel on kindel elukoht.

Põhja-Queenslandi eestlased on oma kooskäimise kohaks valinud Joosep Krohvi farmi, mis asub Rumulas. Joosep Krohvi oma abikaasa ja kahe lapsega oli

Eestlasi Queenslandis.

Vasakult: V. Vaapli, Ed. Hansen ja G. Kereman. G. Kereman on Väils-Eesti ühingu agar kirjatoimetaja ja truu isamaalane. Ed. Hansen on 72 a. vana, 45 aastat eestlastest eemal elanud, kuid ei ole unustanud oma kodumaad.

esimesi eestlasi, kes asusid Queenslandi. Tema farm asub Rumula jaama läheduses. Farmi asukohta valimisel mõjus palju kaasa tol ajal seal kasvav kallihinnaline mets, mille eest saadi ilusat raha. Kui metsahinnad langesid, asutas J. Krohv omale lüpsifarmi, kuna ta farm asub kohal, kus selleks kõige paremad eeldused. Maastik on mägine, vihma tuleb küllaldaselt, rohi ja mets kasvab lopsakalt. Praegu on J. Krohv aineliselt heas seisukorras. J. Krohv on Venemaa eestlane ja rändas Austraaliasse Venemaalt, umbes 10 aastat enne maailmasõda. Eestis ei ole ta üldse kaemat aega peatunud ega seal elanud, aga ometi on ta imestusväärselt truuks jäänud oma rahvusele. Nii hästi J. Krohv ise kui ka ta abikaasa räägivad puhast eesti keelt, mis on neil koduseks keeleks. Nad on mõlemad tublid eestlased, raudse eesti vaimu ja eesti meelega.

Mitte kaugel J. Krohvi farmist, umbes 2 miili kaugusel, asub eestlase Peeter P i n k'i farm. Kes praegu näeks seda farmi, mille ette võib sõita autoga head teed mööda, see ei oskaks enesele küll ette kujutada, missuguste raskustega tuli P. Pink'il võidelda, enne kui ta haljale oksale jõudis. P. Pink sai omale maatüki ehk ploki, nagu siin nimetatakse, paksu metsa sees, mille juure viis ainult kitsas jalgte. Ühegi veoriistaga ei pääsenud plokile ligi. Ja nii kandis P. Pink omal seljal kogu tarvismineva ehitusmaterjali kohale, et omale eluhoonet ehitada! Nüüd on need ajad muidugi juba ununemas. 1934. a. lõpul ehitas valitsus korraliku tee, mis viib P. Pink'i farmist mööda ja mida P. Pink tihti kasutab väljasõitude puhul oma uuel autol. Visa tööga on P. Pink jõudnud heale järjele. Järjekindlalt igal aastal käib ta

suhkrut raiumas, ülejäänud aja sees korraldab ta oma farmi ja kasvatab lüpsilehmi.

Lõuna-Queenslandis käivad eestlased koos John Salmani pool, kes elab Brisbane'i linna servas, kuhu on ostnud omale kanafarmi. J. Salmani on pärit Tallinnast ja on ameti poolest trükitöölaine. Ta on tubli ja karske eesti mees, kelle juure kaasmaalased heal meelel kokku tulevad.

Kesk-Queenslandis on eestlasi väga vähe, ja needki üksikud töötavad juhuslikkudel töödel, kord siin, kord seal. Alaliselt Kesk-Queenslandis asuvatest eestlastest võiks mainida ainult Eduard Hansenit, kes elab Archesi jaama juures. E. Hansen asus Austraaliasse 20-aastase noormehehana, töötas kaevandustes ja metsatöödel ja on pidanud nägema palju vaeva, et kindlustada enesele muretut elu vanul päevil. Praegu on ta 72 aastat vana ja omab aastast 100 maela sissetulekut, elab poissmehena nende inimeste juures, kellega tutvus, asudes Austraaliasse alles noormehehana. Eestlastega pole ta 45 aastat kokku puutunud! Läänud aasta lõpul luges ta juhuslikult lehes minu kodakondsuse kuulutust ja tal tärkas soov jälle kord kokku puutuda mõne kaasmaalasega. Ta saatis mulle kirja, millele vastasin, ja läinud aasta lõpul saime kokku Rockhamptoni linnas. E. Hansen on sümpaatne, vaikne mees. Vaatamata sellele, et ta pole ühtki eestlast näinud 45 aasta jooksul, räägib ta siiski veel eesti keelt, ehkki kõne ei lähe päris ladusalt, ja tunneb suurt huvi oma kodumaa käekäigu vastu, mida tõendab asjaolu, et tal kuni viimaste aastateni käis eesti ajaleht.

Kui mõtlen sellele, millist vaeva on näinud Austraalias viibivad eestlased, et omale uut ja paremat elu rajada, millise väsimata tööga nad on jõudnud haljale oksale, siis tekib minus küll tänutunne eestlaste Taara vastu, kes oma rahva luues talle nii

Eestlasi Queenslandis.

Vanemaid Queenslandi eestlasi Joosep Krohvi oma perekonna ja naabrite keskel.

visa hinge kinkis. Kahju ainult, et ta sellele rahvale koduks määras maa, mis asub nii kaugel põhjas ja mis ei suuda tööd anda kõigile oma poegadele. Nii rändavadki nad välja päikesepaisteliste maadele ja rakendavad oma tööjõu võõra maa ja rahva kasuks.

G. Keremann.

Turgu eesti kaupadele Uruguais.

Montevideost, Uruguast, kirjutab välisestlane A. Telg, et eesti ärimeestel oleks häid väljavaateid eesti saaduste eksporteerimiseks Uruguaisse, kui kaubavahetus Eesti ja Uruguai vahel oleks paremini korraldatud.

Uruguai, kes veab sisse väliskaupa üsna soliidse summa eest, tarvitab praegugi küllalt eesti saadusi, ainult mõne teise rahva saaduse pähe. Nii ostavad, näiteks, inglased Eestist metsamaterjali, mis inglise metsamaterjalina rändab Uruguaisse. Samuti talitavad sakslased eesti kartulitega ja soomlased eesti rotatsioonipaberiga. Loomulikult kannatavad eesti ärimehed sarnaste tehingute juures kahju.

Uruguai on suures enamuses põllumajanduse maa ja veab seetõttu välja liha, villa ja nahku. Viimastel aastatel on hakatud põlluharimisele rohkem rõhku panema, mille tagajärjel Uruguai tänavu saa-

tis välismaale ka 70.000 tonni nisu. Vill läheb enamasti Rootsi-, Saksa- ja Inglismaale, kuna loomanahku tarvitab õige suurel arvul Venemaa, kes vahetuskaubana Uruguaisse saadab lepavineeri, bensiini, petrooleumi ja muid õlisid.

Oleks hädasti tarvis, et Uruguais oleks Eesti esindaja, kellele eesti kaupade levitamine oleks auasjaks. Kui Eesti valitsus ei taha kanda kulusid, millega on seotud ametliku esindaja määramine, siis mõni kohapealne eestlane oleks heal meelel nõus Eesti esindamist aumetina enda peale võtma.

Kuni Eesti esindaja küsimuse lahendamiseni võiksid aga eesti eksportöörid ja importöörid igasugust informatsiooni saada kaubavahetuse puutuvates küsimustes aadressil: Compania Comercial „Eesti — Uruguay“ Montevideo, Calle Emancipacion 4388 Esg. Av. Gen. Eug. Garzon, Belvedere, Montevideo, R. O. D. Uruguay. Siin juures tuleb võtta teadmiseks, et nimetatud kompanii tunneb huvi järgmiste saaduste vastu: metsamaterjal, vineer tahvlites ja toolipõhjadena, vineerkohvrid jne., kartulid (seemneks), tarviduse suurus umbes üks milj. kg., igasugune konserveeritud ja soolatud kala, nagu heeringad, kilud, sprotid jne.

**KÕRGE KVALITEET,
ÜLETAMATA MAITSE,
HUVIKÜLLANE PAKEND**

on Eestis vanima

kakao-, shokolaadi- ja
kompvekittehase

A.-S.

A. Brandmann

Tehas ja peakontor:
Tallinn, V. Tartu 4/6.
Tel. 458-82, 470-45.

Osakonnad:
Tartu, Ülikooli 36.
Tel. 11-80.
Rakvere, Turuplats 2.
Tel. 3-21.

TOODANGU OMADUSED.

NÕUDKE KÕIKJAL MEIE SAADUSI!

Eesti kaubad Mehhiko turule.

Mehhiko kiire areng. — Kuidas tutvustada Eesti kaupasad Mehhikos. — Eesti saaduste ja turismi näitus.

Nagu ma kord juba varem Almanaki veergudel mainisin, ei või enam Mehhikot vaadelda samase pilguga, kui seda tehti 1915—20. aastail, kus see maa täie õigusega vääris bandiitide maa või metsiku lääne nimetust. Need ajad, kus kodukoetud kindral Pancho Villa koos oma röövsalkadega laastas maad, on möödas.

1935. aasta Mehhiko elab uuestisünni ja kultuuri tähe all. Aastat viie või kümne pärast võib Mehhiko täie õigusega uhke olla oma moodsale City'le ja teistele linnadele, nagu Monterrey, Guadalajara, Puebla ja t. Juba praegugi pealinnas vaevalt leidub veel korterit, kus puuduks vannituba ja elektri või õlipliit. Isegi selle mõne aasta jooksul, mis mina siin elanud olen, on märgata linnas suurt muutust. Tervete tänavate viisi on maha kistud vanu majalogusid ja asemele ehitatud uusi, moodsaid. Tasuta lift ja raadio üürimajades pole enam mingi haruldus. Moodsaid õhurikkaid koolimaju tekib kui seeni vihma järele. Mehhiko ehitab ja areneb!

Nagu sellest nähtub, peab Mehhikot võtma juba õige tõsiselt, eriti mis puutub kaubandusliku läbikäimise arendamisse. Nagu juba eelmises numbris väitsin, oleks siin turgu ka eesti kaupadele.

Kuidas tutvustada eesti kaupasad Mehhikos? Vastaksin — kahel moel — eesti kaupade kontoriga ja näitusega! Esimene neist juba eksisteerib: „Representaciones Comerciales de Estonia“ Calle San Salvador 23 Mexico City. Esialgu puudub vaid kaup, kuid seegi ei jää tulemata, ootame esimest eesti kaupade saadetist — juustu ja konserve — aprilli algul.

Mis puutub näituse, siis ka selle peale on mõeldud, kuid näituse edukaks läbiviimiseks oleks tarvis kodumaa äriees- te, töösturite ja valitsuse kaasabi. On ju selge, et mõne kasti konservide ja juustupeaga ei saa veel korraldada näitust korraldada, selleks on tarvis kaupade mitmekesisust, täielikumat informatsiooni, kodumaa linnade, tööstuste, rahvusesemete (rahvusriided) jne. ülesvõtteid. Kõike tarvitaminevate materjali isiklikult kodumaalt tellida läheks kulukaks, kuid töösturite ja vastavate asutuste kaasabil oleks see lahendatav.

Olen kindel, et sarnase näitusega, kus üksnes pole esitatud eesti kaubad, vaid kus leidub nii sõnas kui pildis täielik ülevaade Eestimaast, linnadest, tööstusest jne., võidaksime kahekordselt: turgu kaupadele ja propaganda Eestile.

Ei oleks ka paha samal määritusel propageerida Eestit kui turismimaad. Tuhande-

teni ulatub nende rikkaste mehhiklaste arv, kes igal aastal reisivad Euroopasse!

Töösturid, ärimehed, ulatagem käsi, saatke hinnakirju, kaubaproove, oma tööstust selgitavaid diagramme ja ülesvõtteid ning korraldagem ühiselt esimene Eesti näitus Mehhikos!

Juhan Nõmmik.

Eesti kool Medicine oru Eesti asunduses, Kanadas.

Eestlaste ettevõttel asutati Medicine orus juba 1909. aastal Estonia nimeline kool. Esimesse kooli nõukogusse kuulus eestlastest kadunud H. Kingsep (teisi ei mäleta). Eestlasi-kooliõpetajaid on olnud neli selle aja jooksul: Minni Kinna, Anna Posti, August Matteus ja 1934. aastal Edward Tipman. Vahepeal on olnud teisekeeliseid õpetajaid.

Algul oli kool ainult kaheklassiline algkool. Siis tekkis vajadus keskkooli järgi. 1922. aastal ehitati kooli majale keskkooli ruumid juurde ja võeti teine kooliõpetaja abiks. Nii kestis umbes viis aastat. Siis asutati Eckville'i linna, 5 miili Estonia koolist kaugel, keskkool ja lapsed, kes sealpool elasid, läksid linna kooli. Estonia kooli nõukogu, ära nähes, et kahe õpetaja palk läheb üle jõu, otsustas teise õpetaja vallandada (siin oli õpetaja palk võrdlemisi kallis: 1000—1500 dollarit aastas). Ühe kooliõpetaja hoolde jäid siis algkui ka keskkooli klassid.

Nimetamisväärt on, et nüüdne õpetaja Ed. Tipman oli 19 aastat vana, kui sooritas esimese järgu kooliõpetaja kutse. Ta vend ja õde on praegu kooliõpetajateks Stettleri linna Linda asunduse ligidal.

Eesti noori on siin kaunis palju töötamas kooliõpetaja kutse alal.

Eesti lauljanna edukas esinemine Viini ringhäälingus.

18. märtsil s. a. esines Viini raadio-ringhäälingus eesti lauludega eesti lauljanna Tony Ilves. Esinemine kestis pool tundi ning tõi lauljannale väga kiitvaid arvustusi. Eriti kriipsutati alla nii hästi raadio-ringhäälingu direktori kui ka arvustajate poolt pr. Tony Ilves'e haruldaselt ilusa häälematerjali õnnelikku raadio-geenilist omadust, mille tõttu häääl raadios ei kaota oma pehmust ega kõla. Käesolev esinemine Viini ringhäälingus oli pr. Ilvesel järjekorras teine.

Pr. Tony Ilves õppis laulu Tallinna konservatooriumis, hiljem eraõpetaja juures Tallinnas. Siirdus siis 1931. a. Viini, kus õppis 2 aastat laulu Viini tuntuima laulupedagoogi prof. Ripper'i juures. Praegu on pr. Tony Ilves jälle Viinis, et end veel mõni aeg laulu alal täiendada. Kuuldavasti on

Eesti lauljanna Tony Jives.

lauljannale tehtud mitme teatri poolt ettepanekuid operis esinemiseks. Kuna aga teatrid Austrias on seal valitseva majandusliku surutise tagajärjel üldiselt õige raskes seisukorras ja ei suuda algavale kunstnikule pakkuda vastuvõetavat palka, ei ole lauljanna veel ettepanekute suhtes mingit kindlat otsust teinud.

Pr. Tony Jives on esinenud Tallinnas ka Välis-Eesti Ühingu kontsert-ballil ja on võtnud osa Viini Eesti Seltsi tegevusest.

Eesti lauljanna Berliini operis.

Juba aastaid on Euroopas suurt tähelepanu äratanud eesti koloratuursopran Miliza Korjus, keda kõrvutatakse maailma selle ala parimatega. Tema kontsertidel on olnud kõikjal suur edu. Vaatamata oma noorusele, on ta võitnud üldise tunnustuse ja sammub vastu suurele tulevikule.

Nagu Saksamaa ajakirjandus teatab, ongi Miliza Korjus kutsutud Berliini riigiooperisse alaliseks jõuks. Enne seda esines ta seal külalisena ja võitis täielikult saksa muusikasõprade südamed. Nüüd järgnes leping operiga kaheks aastaks.

Saksa arvustus nimetab M. Korjust parimaks koloratuursopraniks Saksamaal.

Eesti baritonilaulja Georg Viinamägi Brasiiliasse.

Välis-Eesti Ühingu liige Georg Viinamägi, kes aastaid viibinud kontsert-reisudel Euroopas, on saanud kutse esineda Sao Paulos.

G. Viinamägi alustab sõitu Brasiiliasse arvatavasti maikuu lõpul. Lõuna-Ameerikas kavatsseb ta esineda ka Sao-Paulo Eesti Seltsis „Uus Kodu“.

Välis-Eesti Ühingu teatas G. Viinamäe saabumisest Lõuna-Ameerika eesti organisatsioonidele, kes arvatavasti korraldavad vastuvõtu tuntud eesti lauljale.

Eestlane-fotograaf omandas võistlustel esimese auhinna.

Soome ülemaaline päevapiltnikkude liit, kuhu kuulub ka Helsingis kaua aastaid elanud eestlane, päevapiltnik ja agaramaid Helsingi Eesti Seltsi tegelasi, hra J. Hart, toimis omavahelise pildistuste võistluse, kus J. Hart, kes ka varematel aastatel oma tööde eest on saanud auhindu, omandas esimese auhinna.

Hra J. Hart'i ateljee on Helsingis väga heas kuulsuses.

Otsitakse William A. Krain'i,

kes sündinud 9. VI. 1885. aastal Oro vallas, Läänemaal ning elanud vahetpidamata New Yorgis, Põhja-Ameerika Ühendriikides. Andmeid palutakse saata: Välis-Eesti Ühingule, postkast 100, Tallinn, Estonia.

Eradetektiiiv Vold. Kleesmann, Tallinnas.

Vastuvõtt Lembitu tän. 15—1, telefon 457-20 kella 12—13. Kodune telefon 311-60 igal ajal. Asjaajamine kiire ja täpne.

Mitmesugust.

Kas on Läti eestlaskonnas loidust?

V.-E. Almanakis nr. 6, 1934. a. ilmus kokkuvõte V. Ivaski V.-E. Ühingu Riia klubis peetud kõnest „Loiduse põhjusi Läti eestlaskonnas“, milles ta märkis, et Riia eestlaskonnas tekivad tihti küsimused, millest on tingitud loidus ja väsimus seltside elus Riias ja teisteski maades. Nendele küsimustele püüab ta oma kõnes vastust leida.

See kõne on aga tekitanud mitmes Riia eestlaskonna tegelases rahulolematust. Loiduse etteheitmisega leitakse ülekohut tehtud olevat Riia Eesti Hariduse- ja Abiandmiseseltsile.

Kuigi hra Ivask konstateerib vaid ringliikuvaid arvamisi ja mõtteavaldusi, heidetakse neid hra Ivaskile ette, kui tema isiklikke arvamusi.

Hra Ivask ei heida midagi ette praegustele seltsidele ja nende tegelastele. Ta leiab süüdi olevat muutunud olukorra ja üldse laiemal eestlaste pere.

On pea kõikjal see nähe, et oma organisatsioonide tegevusest võtab osa võrdlemisi väike arv eestlasi. Nii on see ka Riias. Selle põhjusi analüüsibki hra Ivask. Sellele analüüsile võib ju vaielda vastu, kuid vaevalt on põhjust pahanduda hra Ivaskiga, kes talitab heas usus: „koguda kõikjal eestlasi ning eesti sõpru ja neid ühendada kodumaaga, ühendada hinge, mõtte ja teoga“.

Paari aasta eest kutsuti ellu Läti eesti seltside liit. See pidi kõrvaldama need pahed, mis harilikult seltskondliku tegevuse killunemisega tekivad. Oleks tänuväär, kui org-ide liit oma ülesandeks võtaks ka laiemal väliseestlaste loiduse põhjuste selgitamise Lätis ja nende kõrvaldamise. On hea, kui kõik tekkivad vastupidised arvamused liidu kaudu saavad lahendatud rahulikult ja asjalikult.

Kahjuks on liigne õrnatundelikkus sageli saanud meie seltside tegevuses lõhestavaks teguriks. Meie usume, et Riia eestlaskond, kellel organiseerimistöös pikk ja kogemusrikas minevik ning kelle vanemad seltsid on pidanud vastu kõikidele tormidele, ei kaldu sellele hukutavale teele.

Kooliõpilaste kirjavahetus väliseestlastega.

Välis-Eesti Ühingu kaasabil loodi kodumaa koolinoorsoo ning Välis-Eesti laste vahel ühendus kirjavahetuse teel. Sellega püütakse saavutada eesti keele alalhoidmist Välis-Eesti laste juures, kodumaa koolinoorsoo huvi äratamist Välis-Eesti liiku-

mise vastu ning mõlemapoolset lähendamist ja tutvussidemete sõlmimist. Kogutud andmed näitavad, et lapsed suure huviga kasutavad seda võimalust.

Hiljuti saatsid Tallinna linna 11. algkooli õpilased V.-E. Ühingu kaudu pühadekingituse samaealistele kooliõdedele Sydneysse. Kingitus koosnes kirjadest, mis olid kaunistatud laste joonistustega ja pajuurvakestega ning ülesvõtetest nimetatud algkooli lastest. Kirjad sisaldasid kirjeldusi Vabariigi aastapäeva pühitsemisest ning koolielu mälestusi.

Ka teistest koolidest, eriti maa-alkkoolidest, on saabunud hulk kirju, mida Ühing edasi saatis Välis-Eesti organisatsioonide kaudu välismaal viibivatele eesti lastele.

Odavaid raamatuid Välis-Eesti seltsidele.

Odavate raamatute nädala puhul märtsikuul oli Eesti raamatukauplustes odavate hindadega müügil palju väärtuslikku Eesti kirjandust. Seda odavat ostuvõimalust kasutati rahva poolt väga elavalt.

Oletades, et ka Välis-Eesti raamatukogud sooviksid kasutada odavaid ostuvõimalusi, kuid et neil seda kauge maa takka lühikesel raamatunädalal jooksul on võimata teha, ostis Välis-Eesti Ühing paremaid raamatuid oma ladusse, et neid siis soovikorral Välis-Eesti seltsidele edasi saata. Hinnad on kuni kaheksa korda odavamad alghindadest ja võimaldavad kehvematelegi seltsidele oma kogusid täiendada.

V.-Eesti Ühingu osavõtt Eesti raamatuaastast.

Eesti raamatujuubeli puhul korraldatavast raamatuaastast on otsustanud osa võtta ka Välis-Eesti Ühing. Raamatuaasta propageerimiseks väliseestlaste seas otsustati kasutada väliseestlaste ajakirju. Välis-Eesti Almanaki üks number ilmuks raamatuaasta erinumbrina.

Välis-Eesti Ühing võtab oma peale vastavate kultuurpropaganda brošüüride levitamise, kui need ilmuvad.

Juhul, kui raamatuaasta komitee korraldab näituse, paneb V.-E. Ühing näitusel välja Välis-Eestis ilmunud kirjanduse.

Ühtlasi püüaks Välis-Eesti Ühing kaasa aidata väliseesti seltside raamatukogude täiendamisele väärtuslikuma eesti kirjandusega.

Välis-Eesti Ühing pooldab ka auhindade määramist parimale Välis-Eesti ilukirjanduslikele teostele, illustatsioonidele jne.

Augustus Pierce 50-aastane.

New Yorgi Eesti Haridusseltsi esimees Augustus Pierce 50-aastane.

22. jaan. pühitses New Yorgi Eesti Haridusselts oma tähtsama tegelase ja esimehe Augustus Pierce'i 50-aastast sünnipäeva. Selle tähtsa päeva puhul oli seltsi ruumes koosviibimine, kus juubilaritervitaksid Am.-Eesti Liidu esimees J. Annusson, konsul hra K. Kuusik, Vabadussõjalaste Liidu esimees P. Eck ja paljud teised seltsitegelased. Kriipsutati alla A. Pierce'i suurt ja endaohverdavalt seltskondlikku tegevust.

Eestlase tollivintsutused Saksamaal.

Eesti tolliasutustele heidetakse sageli väliseestlaste poolt ette liiga karmi kontrolli ja kõrgeid tollimakse. Sellepärast ei ole huvitumata kuulda, kuidas see sünnib mujal. Saksamaal näib asi olevat kaugelt halvem, nagu selgub „Päevalehe“ kirjutusest ühe eestlase vintsutustest Stettini tollimajas.

Eesti kodanik, 74-aastane Anne F., kes möödunud aasta märtsis sõitis Saksamaale oma haiget meest vaatama ja aprillis tagasi sõitis kodumaale, kirjeldab oma palvekirjas eesti välisministeeriumile, kuidas teda Stettinis käsutatud sadamasse paar tundi enne laeva väljumist ja kuidas tema asjad läbi vaadatud. Nagu A. F. kurdab, on seal siis alganud kõige tooremal viisil tema kohvrite lahtitegemine ning asjade väljapuistamine, kusjuures ülimietel vooder lahti kistud, nahkakraed läbi lõigatud, jalanõudelt kontsad ära löödud ja tallad

kestnud mitu tundi. Lõpuks pärast seda, lahti kistud, padjad lahti lõigatud jne., mis kui asjades mitte midagi seadusevastast ei ole leitud, toimetatud tema juures veel isiklik läbiotsimine, kusjuures teda võetud ihualasti ja ühe ametniku poolt toorelt ning valusalt läbi otsitud, kuid ikkagi tagajärjeta.

Oma palvekirjas palus A. F. eesti välisministeeriumi kaasabi kahjutasu nõudmiseks katkirebitud asjade ja rikutud tervise eest. Kuid ei välisministeeriumi poolt astutud sammudel ega kaebaja isiklikul palvekirjal Saksa riigikantslerile Adolf Hitlerile ei olnud tagajärgi. A. F. kaebus hüljati saksa võimude poolt kui põhjendamatu.

V.-Eesti ühing vahetalitajaks.

Möödunud aastal tellis Sydney Eesti Selts „Eesti Kodu Linda“ jõulupostkaarte laialisaatmiseks oma suguvendadele-õdedele Austraalias. Ka Sydney Eesti Kogudus tellis Ühingu kaudu lauluraamatuid, mis edasisaatmise võimaluse puudumisel seisis kaua Londonis ning hiljuti teele läksid Sydneysse.

Nüüd on Sydney eesti selts teatanud, et kõik ostud saavad toimetatud Ühingu kaudu. Mõne nädala eest läksid teele raamatud, mis selts omale tellis.

Ka teised Välis-Eesti organisatsioonid, nagu Buenos Airese Eesti Selts „Estonia“, New Yorgis Eesti Haridusselts jne., on kõik oma ostud teinud Välis-Eesti Ühingu kaudu, kellel kokkulepete kaudu võimalus saada soodustusi välis eesti seltsidele.

Merekaitselaevastik Eestile.

Tänavu algatas allveelaevastiku sihtkapitali juhatus kodumaa piirides uue laialulatusliku aktsiooni vabatahtlikkude annetuste kogumiseks Eesti meremere laevastiku ülesehitamise heaks.

Sihtkapital algas oma tegevust umbkaudu kaks aastat tagasi. Siis mõlkus nimelt asja algatajate meeles mõte vabatahtlikkude annetuste varal üles ehitada mõnda allveelaeva. Tegelik elu aga näitas, et vabatahtlikul teel võimatu on kokku saada sellist summat, mis lubaks kavatsuse otsele täitmisele mõelda. Meremerele tarvilikud allveelaevad telliti riigi summade varal ja Kaitsevägede Ülemjuhataja seletas, et seltskondlikul algatusel kõige otsustavaks oleks asuda ühe allveelaevade hävitaja muretsemisele. Suuruselt võiks see laev vastav olla umbes 60—70 tonnile ning maksma minna kuni 30 miljonit senti ühes tarviliku relvastusega.

Käesoleva aasta alguseks oli sihtkapital ilma erilise propagandata koguda suutnud juba 6,5 miljonit senti. Kuna aga rahva majanduslik kandejõud alalist paranemist

osutas ja ka poliitiliselt riigielus kindlustunne ning stabiilsus saavutati, arvati nüüd kohane aeg olevat alata uut suuremat aktiivset annetuste kogumiseks. Püstitati eesmärk, mis nõudis, et 1. detsembriks koos oleks 20 milj. senti, milline summa lubaks asuda allveelaevade hävitaja ehitamisele.

Korjandus otsustati läbi viia omavahealise võistluse alusel. Kogu maa jagati 20 ringkonda, millest igaühes moodustati eriline korjandusetoimkond. Igale toimkonnale määrati tema tegevuspiirkonna suurusega arvestades kogumiseks kindel summa. Kiirematele normi täitjatele lubati auhindadeks laevade mudelid. Kõigi toimkondade koosseisud otsustati graveerida hõbeplaadile, mis asetatakse ehitatavasse laeva. Toimkondade järjekorra hõbeplaadil määrab see protsent, mille võrra ükski toimkond temale määratud normi ületab. Üksikkorjajatele lubati autasudeks mälestusrahased ja mälestusmärke, mis valmistatud Tallinna sadama põhjast ülestõstetud vanaaegse sõjalaeva vaskkattest. Ka nende annetajate nimed, kes sihtkapitali heaks maksavad 10.000 senti ja rohkem, otsustati kanda hõbeplaadile ja ehitatava laeva kajutisse välja panna.

Võistluskorjandus tõi üle maa kaasa suure elevuse.

Korjandust on seni üsna elavalt toetanud ka väliseestlased. Seni on nende poolt annetusi kogutud ja sihtkapitali arvele sisse makstud järgmiselt:

Konsul P. Rumberg, Shanghai £ 40.37.20; konsul J. Sütt, Harbiinis, \$ 100.80; sekretär J. Bauer, Rotterdam, Fl.1.20; saatk. ametn. J. Mahlberg, Kaunas, Litti 140; asekonsul K. Kuusik, New-York, \$ 40.42; aukonsul H. Rosenfeldt, Riias, Latti 152; konsul O. Grant, Koppenhaagen, T. kr. 145.—; konsul D. Janson, Roomas, Liiri 322; konsul R. Ise, Rio de Janeiro, Milreis 315; kolonel-leitnant J. Raud, Varssav, Zlotte 124; asekonsul Treude, Antwerpen, Belg. Fr. 450; asekonsul A. Tattar, Hull, £ 4.—; sekretär H. Oss, Danzig, D. guld. 60.—; konsul A. Pallo,

Helsingi, Smk. 745; sekretär J. Kõdar, Genf, Sv. fr. 35.—; konsul Levingstone, Holmes, £ 7:7; konsul Hilger, Düsseldorf, Rm. 15.—; sekr. kons. J. Mölder, Riia, Ekr. 5.—.

Kahtlematult aga leidub väliseestlaskonnas veelgi rohkem isikuid, kes aktiivselt osa tahaksid võtta kodumaa meremaitse ülesehitamisest, saavutada meremaitse ülesehitamise mälestusmedalit või jällegi lasta graveerida oma nime laeva kajutis asetsevale hõbeplaadile. Korjanduse lähemate tingimustega tutvumiseks tuleks neil ühendusse astuda sihtkapitali asjaajaja kapten J. Luks'iga, kelle aadress on lihtsalt Tallinn, Kaitseministeerium.

Nagu korjanduse senine käik näitab, suhtuvad laiemad rahvahulgad temasse täie arusaamisega ja sooja südamega. Sel puhul tähendas sihtkapitali esimees adm. J. Pitka ühes oma jutuajamises ajakirjanikele järgmist: „Meil jääb üle vaid loota, et see hea kõlapind veelgi süveneks ja laieneks, kuni oleme merele saatnud vabaduse esimese valvuri, mis viimse naela peani endas kannab rahva südames tuksuvat armastust oma kodumaa vastu.“

Pole kahtlust, et see suhtumine väliseestlaskonnaski samasuguseks kujuneb.

Surma läbi lahkunud väliseestlased.

Möödunud kuul jõudis kodumaale kurb teade, et Lõuna-Aafrikas eesti ärimees Johannes Telg on surnud. Kadunu pidas Kaplinnas koloniaalkauplust „Vennad Telg“ nime all ning oli muuseas ka „Kave“ šokolaadivabrikku ning teiste eesti ettevõtete esindajaks. Johannes Telg oli 29 aastat vana ning pärit Võrust.

Õnnetut surma leidis võõrsil aurik „Mai“ kütja Egon Roland Trepp, kes uppus 11. jaanuaril 1935. a. Portugalis, Oporto sadamas. Egon Trepp oli pärit Tallinnast ning 26 aastat vana.

Eesti meremees Villiam A. Vilson (isanimi Johan Liesment), sai 30. novembril 1934. a. õnnetut surma ja maeti New Yorgis.

J. Puhk & Pojad

Import - Eksport

Välis-Eesti Ühingu teated.

19. märtsil pidas Ühingu oma aastapeakoosolekut Tallinnas, Seltskondlikus Majas. Koosoleku avas Ühingu esimees hra J. Kristelstein, kandes ühtlasi ette Ühingu möödunud tegevusaasta aruande, rahalise aruande ja käesoleva aasta eelarve. Ühingu varanduse seis 31. detsembril oli tasakaalus kr. 2.272.75 ja Ühingu tulude ja kulude arve — kr. 3.903.37. Käesoleva aasta eelarves on ette nähtud Ühingu büroo kuludeks kr. 5.730.— ja Välis-Eesti Almanaki peale kr. 4.100.—

Ühingu sekretär B. Tiido kandis ette statistilisi andmeid Ühingu tegevuse kohta möödunud aastal, millest nähtub, et Ühingu tegevus on möödunud aastal suuresti kasvanud.

Tähtsamaks peakoosoleku päevakorra punktiks oli põhikirja muutmine. Tähtsamateks muudatusteks uues põhikirjas olid Ühingu eesmärgi ja ülesannete laiendamine. Fikseeriti põhikirjas ka need tähtsamad ülesanded, mis II ülemaailmsel V.-E. kongressil pandi V.-E. ühingule, nagu juhtiva keskkoha moodustamine V.-E. orgidele, V.-E. päevade korraldamine, V.-E. kongresside kokkukutsumine jne. Endine põhikiri nägi ette liikmetena ainult harilikke liikmeid ja korrespondent-liikmeid. Uues põhikirjas viimased puuduvad ja asemele on võetud eluaegsed liikmed ja teenelised liikmed. Eluaegseks liikmeks saab iga liige, kes tasub ühekordselt 20-aasta liikmeks. Teenelisteks liikmeteks valitakse ainult neid väliseesti tegelasi, kes on osutanud silmapaistvaid teeneid.

Organiseeriv toimikond nimetati ümber korraldavaks toimikonnaks ja teda valib edaspidi peakoosolek (enne määras org. toimikonna liikmed juhatus). Juhatus valimise korda muudeti selles mõttes, et juhatusliikmed valitakse küll endiselt kolmeks aastaks, kuid edaspidi iga aasta langeb juhatuselt välja üks kolmandik liikmeid, nii et uuesti valimised ei sünni enam korraga, vaid iga aasta osaliselt. Peale nende muudatuste fikseeriti põhikirjas ka usaldusesindajate amet, keda määrab juhatus silmapaistvamate Välis-Eesti tegelaste seast neisse kohtadesse, kuhu on koondunud rohkemal määral väliseestlasi. Uue põhikirja järgi võib asutada Välis-Eesti ühingule ka osakondi, kuid need ei või olla juriidilised isikud, välja arvatud erand-

juhtumistel. Nad on mõeldud peamiselt kohapealsete V.-E. ühingu liikmete omavaheliseks koondamiseks ja läbikäimise elustamiseks.

Põhikirja registreerimiseks valiti 3-liikmeline toimikond koosseisus: J. Kimberg, J. Preast ja Ed. Riisman.

Päevakorras olid ka valimised, kus nii juhatusse kui ka revisjoni-komisjoni valiti tagasi endised liikmed.

5. märtsil s. a. oli Välis-Eesti ühingu koosviibimine, kus kõneles Ameerikast saabunud Eesti ajakirjanik Alfred Tamm New-Yorgi eestlaste tegevusest ja seltsielust, mida valgustas õige pessimistlikes värves.

Ühingu liikmeteks võeti vastu möödunud kuudel:

Böckler, Ernst, tolliametnik, Shanghai.
Feldmann, Valentin, tehnilise äri omanik, Riia.

Jürgens, Karl, k.-s. kapten, Tallinn.

Kerman, Josephine, New York.

Kukke, Hans, ringkonnakohtu kinnistusk. abisekretär, Tallinn.

Kurik, Voldemar, puusepp, Sao-Paulo.

Kurro, Emma, New York.

Luik, Elias, agronoom, Tallinn.

Lõhmus, Aleksander, elektro-mehaanik, ärimees, Harbiin.

Mäeberg, Magda, Helsingi.

Peil, Hugo, New Yorgi E. H. S-i abiesimees, New York.

Peil, Mary, New York.

Pensa, Alfred, polsterdaja, New York.

Philatov, Aleksei, raamatupidaja, Harbiin.

Pierce, Augustus, New Yorgi E. H. S-i esimees, New York.

Puss, Hilda, New Yorgi E. H. S-i tegelane, New York.

Rahamägi, Hugo, B., piiskop, Tallinn.

Rakman, Hans, operaator, New York.

Raukas, Leonhard, majandusteadlane, Berliin.

Rosenberg, August, raamatupidaja, postiametnik, New York.

Ruttakas, Herman, tehnilise äri omanik, Riia.

Rõmers, Amanda, kasvataja, Helsingi.

Sahräs, Juhan, korrespondent, Helsingi.

Tamberg, Arthur, tööline, New York.

Tiitsmann, Ernst, tööstur, Helsingi.

Tuuling, Martin, New York.

Valdek, Otto, tööstur, Helsingi.

Vastutav ja tegev toimetaja: Ed. Riisman.

Talitusjuht: B. Tiido.

Toimetus: J. Jaik, A. Nippak ja B. Tiido.

Välis-Eesti Almanak ilmub 6 korda aastas, iga kahe kuu tagant. Tellimise hind:

Välismaal \$ 1.— aastas; Eestis, Lätis, Soomes ja Leedus E. kr. 2.— aastas.

Väljaandja: Välis-Eesti Ühingu, V.-Posti 8, ehk postkast 100, Tallinn. Telef. 426-60.

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk Tallinnas, 1935.

Eesti kultuur

peab levima kõikide väliseestlaste keskel ja ühendama neid ühiseks pereks. Kultuuri kandja on raamat, sest ta on aknaks vaimule. Eesti raamatu 400 aastase juubeli puhul peaks iga väliseestlane vähemalt paar uut raamatut ostma.

Müüme kõiki Eestis ilmunud ilu-, teaduslikku- ja koolikirjandust, maakaarte, ülesvõtteid riigi- ja seltskonnategelastest ning vaateid igast kodumaa nurgast. Koostame ise raamatute saadetisi väliseestlaste soovide kohaselt. Raha saata dollarites või naeltes. Saatmise kulud jäävad ostja kanda.

Tellimised saatke: K-ü. Rahvaülikool, Harju 48, Tallinn, Estonia, Europe.

K-ü. „Rahvaülikooli“

raamatu- ja paberkaupade suurlaod
Tallinn, Harju 48, oma majas, Jaani 6, pangamajas

Osakapital 250.000 kr., personal 40 inimest. Tellimised täidame nende saabumisel kiirelt ja korralikult. Asjaajamine kirja, telefoni ja telegraafi teel.

Kodumaaga

on ühenduses iga väliseestlane, kes loeb juhtivamaid Eesti ajalehti.

VABA MAA

äripäeviti ilmuv informatsioonileht. Tema kaudu olete ühenduses terve maailmaga, ükski sündmus kodu- ja välismaal ei jää tähelepanemata. Sõnumeid täiendavad ülesvõtted igast ilmakaarest. Gori valmukad karikatuurid. Juhtkirjad asjatundjailt. Tellimishind välismaale 1,15 dollarit kuus.

MAA H'Ä'L

on erapooletu maarahva ajaleht. Ilmub kolm korda nädalas. Suurim tellijasarvuga ajaleht Eestis. Kõik uuendused talupidamises ja põlluharimises leiavad vastukaja. Tasuta nõuanded inimeste ja loomade arstimiseks. Ilusad romaanid maa elust. Palju värvilisi pilte. Tellimishind välismaale —,35 dollarit kuus.

RAHVALEHT

on huvitav nagu elu ise. Toob kolm korda nädalas seda, mis teistel kahe silma vahele jääb. Sellepärast on alati uudne, värske ja erakordne. Piltiderohkem ajaleht Eestis. Tellides kolmeks kuuks 1,15 ja kuueks kuuks 2,25 dollarit.

ESMASPÄEV

on sobiv leht eestlasele välismaal. Annab üks kord nädalas huvitavaid lühemaid ja pikemaid kirjutisi ning pildirohke ülevaate kodumaa elust. Rohkesti eestl nalja. Tellides 6 kuuks —,90 dollarit.

PEREKONNALEHT

parim jutuajakiri. Ilmub kord nädalas värvitrukkis paljude piltidega. Toob pealkirja all „Minu huvitavam selklus“ lugejate elust tõelisi juhtumeid. Põnevad romaanid ja haaravad lühijutud. Tellides kuueks kuuks 1,45 dollarit.

Tellimised saata: „VABA MAA“ peatalitus, Tallinn, Estonia.

Vabadussõja riikliku üldmonumendi püstitamist toetada on

VABADUSSÕJA MÄLLETAMISE KOMITEE
RAHALINE LOTERII

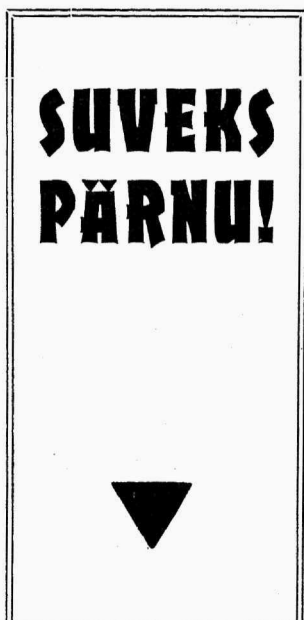
iga eestlase aukohustus

Selleks aitate kaasa omandades ja levitades loterii pileteid. Viimaseid loteriipileteid võib tellida veel Vab. Mäl. Kom. loteriibüroolt: Tallinn, Vene 1. — Pileti hind kr. 1.—

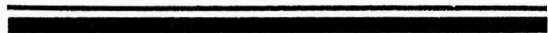
Lõpploosimine 2. mail 1935

Peavõit 2.000.000 snt. Kokku 2.022 võitu — 4.000.000 s.

**Jäädvustagem Vabadussõjas langenud
kangelaste mälestus!**

Muda-, raba-, söehappe
ja teised tervisvannid!
Päiksepaistel. supelrand

Eriti odavad hinnad juulis ja au-
gustis:

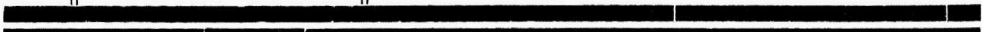
14 päevaline ravi kr. 65.—

21 " " " 90.—

28 " " " 120.—

ühes täie ülespidamisega, toaga, arsti-
abiga ja tervisvannidega.

Mitmesugused lõbustused.
Sümfoonia orkester.

Lähemalt aadressil:
Pärnu, Supelinspektorile.

A-S. EESTI REISIBÜROO

Peakontor: Tallinn, Kinga 3. Tel. 433-20
Osakonnad: Tartu, Suurturg 7. Tel. 3-72,
Pärnu, Rütüti tän. Endla majas. Tel. 1-13.
Telegr. aadress: Erbo, Tallinn ehk Tartu.

Raudteepiletite müük:

- a) kõikidesse kodumaa jaamadesse
- b) kõikidesse Euroopa suurematesse linnadesse.

Laevapiletite müük:

- a) kõikidel kodumaa ja Baltimere liinidel
- b) ookeanipiletid inglise, saksa, prantsuse, rootsi, hollandi itaalia ja ameerika laevaliinidel, kõikidesse suurematesse ulgumere sadamaisse.

Esitus ja agentuur kõikidest Euroopa suurematest reisibüroodest. Rahavahetus ning valuuta ost ja müük turistidele. Välismaa passide ja viisumite muretsemine. Ringreisupiletid turistidele terves Euroopas. Öhusõidupiletid „Aero“, „Deruluft“i ja „Lot“i liinidele. Kohalikkude omnibussi liinide piletid, o-ü. „Mootor“ ja teised. Nõuanded ja arvestused reisude kohta tasuta.

SOODSAM OSTUKOHT
VÄLISEESTLASTELE ON

„PÄEVALEHE“ RAAMATUKAUPLUSED, KIRJANDUSE- JA PABERILAOD

TALLINNAS, SUUR KARJA TÄN. 23 JA PIKK TÄN. 2

Soovitame suures valikus: kõiki eestikeelseid raamatuid, maakaarte, linnaplaann ja vaatekaarte. Riigi- ja seltskonnategelaste päevapilte ja postkaarte. Kõiki Eestis ilmuvaid ajakirju ja nende peale tellimiste vastuvõtmine.

Tellimiste täitmine asjatundlik, kiire ja korralik.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

TALLINN — EESTI, PIKK T. 2,
oma telefonikeskjaam 423-83

Väliseestlased - ärimehed!

Astuge ühendusse eesti töösturitega
ja eksportööridega.

Nõudke andmeid
Kaubandus - Tööstus-
kojalt, aadressil: Pikk
t. 20, Tallinn, Estonia.

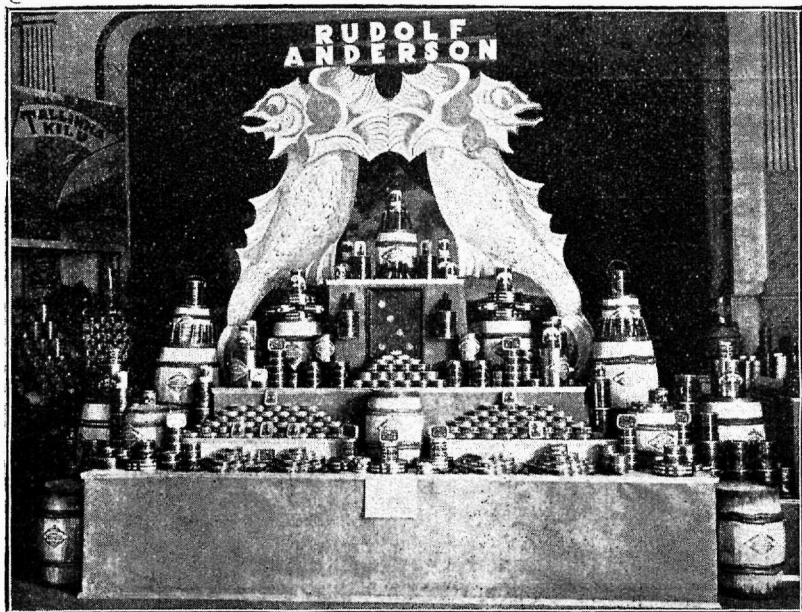
**Tellige ja levitage
kodumaa saadusi!**

A-S. VENNAD KIMBERG TRAADI- JA NAELAVABRIK

Ladu Nunne tänav nr. 16
Telefon 448-17.

Latinaelad, papi-, pleki-,
haak-, vormi-, saapanaelad,
kõiks. erinaelad ja rattaneed
Traati haljast, põletatud,
tsingitud, vasetatud, okas-
traati ja **vedrutraati**.

Konservitööstus Rud. Anderson

Tallinn,
Kotsebue 3
tel. 440-99

Teigr. aadr.:
„KILKA“.

Nõudke
hinnakirju!

Eksport

EESTI ARSTIDE-KLINITSISTIDE ÜHINGU ERAHAIGLA

NARVA MAANTEE 6-a, TALLINN. TELEFON 428-80

Statsionaarne ravi igal erialal. Alaline arstlik valve.

Röntgeni kabinett: läbivalgustused, ülesvõtted, röntgenteraapia (ravi). Tasud vastavalt keskhaigla taksidele.

Raadiumi ravi.

Elektrikabinett: diatherma, kõrgustikpäike, sinine valgus, elektrivibratsioonid, neljaraku vann, diatherma mudaga.

Massaashi kabinett: üldine ja osaline massaash.

Vesiravila: männiekstrakti-, meresoola-, Haapsalu tervismuda-, söehappe-, pärmi- ja vahuvannid, istevann, valguskapp, aurukapp, charcot shoti, kapillar, aurutushid,

Laboratoorium: kliinilised, bakterioloogilised analüüsid ning kvantitatiivsed, keemilised ja mikrokeemilised määramised vees.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

Juhatus ja müügibüroo:

Tallinn, Valli tänav 4.
Telegr. aadr.: „Peapõlevkivi“,
Telefonid: 450-85 ja 450-62.

Kaevandused ja õli- & bensiniivabrik:

Kohtla-Järvel ja Kukrusel.
Õiljadu Tallinna sadamas.
Bensini automaadid Tallinnas
ja Kohtla-Järvel.

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUSE SAADUSED:

PÕLEVKIVI, TOORÕLI, KÜTTEÕLI,
BENSIIN, MOOTORPETROOLEUM,
MOOTORNAFTA, DIISELNAFTA, RAS-
KED ÕLID, BITUMEN (Estobitumen),
ASFALTEMULSIOON, TOLMUÕLI, im-
mutusained „FENOLAAT“ ja „ESTO-
KARBOLINEUM“, VILJAPUU-KARBO-
LINEUM R. P. T. 33, PUTUKAMÜRK
„PUTOX“, KATUSELAKK (katusetõrv),
RAUALAKK (asfalt-lakk) ja ASFALT-
MASTIKS.

Oskar Stude, Tallinnas

Ekspeditsiooni-äri

Asut. 1882. a.

Korrastus
Inkasso
Kinnitamine
Laevaagendid

Oma puksiirid, autopark ja laod raudtee ühendusega

Osakonnad: Pärnus, Pühavaimu 8; Tartus, Ülikooli
tänn. 44; Valgas, Maleva t. 2; Viljandis, Lossi t. 8.

Telegrammi aadress igas kohas: „Studeos“.

Eestimaa põllusaaduste
ümbertöötam. osühing

„VIRU“

Vabrikud:

Rakveres,
Kadrinas,
Jõhvis.

Tallinn, Suur Kloostri t. 22/18
Telegr. „Turum“. Tel. 437-84.

Valmistavad:

**kartulitärklis ja
kartulisirupit.**

Peaesindaja:

A-s. Rumberg, Tuberg & Ko.
Tallinnas, S. Kloostri 22/18.

TALLINNA MAJAOMANIKKUDE PANK

Harju tän. 29. Tel. 443-67 ja 427-49.

Pangaoperatsioonid
Linnamaksude vastuvõtmine
Hoigusummad ja laenud.

**Väliseestlased, kodumaad külas-
tades astuge melega ühendusse!**

Püsivalt kõrgema
väärtusega pabe-
rosse ja tubakaid

Paberossid:

GRAND	— 20 tk. 40 s.
STANDART	— 20 tk. 40 s.
ROYAL	— 25 tk. 35 s.
ROYAL-EKSTRA	— 25 tk. 35 s.
SEVILLA-EKSTRA	— 25 tk. 35 s.
RÜNNAK	— 25 tk. 35 s.
AHTO	— 25 tk. 20 s.

„Rünnaku“ hinnast mak-
sab ETK 1% rannakaitse
heaks.

valmistab **ETK** tubakatehas

ETK

veinid on puhtamait-
selised ja aroomilised

Kes maitseb, see kiidab!